

YLEISURHEILUKILPAILUIDEN VAPAAEHTOISTEN MOTIVAATION RAKENTUMINEN -

Kyselytutkimus veteraaniyleisurheilun Pohjoismaiden mestaruuskilpailujen vapaaehtoisille

Teemu Lepistö

Opinnäytetyö
Liikunnan ja vapaa-ajan
koulutusohjelma
2011

Liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelma

<p>Tekijä tai tekijät Teemu Lepistö</p>	<p>Ryhmätunnus tai aloitusvuosi Lot07</p>
<p>Raportin nimi Yleisurheilukilpailujen vapaaehtoistyöntekijöiden motivaation rakentuminen – Kyselytutkimus veteraaniyleisurheilun Pohjoismaiden mestaruuskilpailujen vapaaehtoisille</p>	<p>Sivu- ja liitesivumäärä 45 + 7</p>
<p>Opettajat tai ohjaajat Sanna Vuorio</p>	
<p>Suomalainen liikuntakulttuuri elää pitkälti vapaaehtoistyön varassa. Liikunnan kansalaistoiminnassa on pelkästään rekisteröidyissä urheiluseuroissa mukana noin 380 000 vapaaehtoista. Tässä tutkimuksessa liikunnan vapaaehtoistyötä lähestyttiin urheilukilpailujen kautta.</p> <p>Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää Lappeenrannan Urheilu-Miesten järjestämien yleisurheilukilpailuissa toimivien vapaaehtoisten osallistumismotiiveja ja tyytyväisyyttä kilpailuihin. Kyselytutkimus suoritettiin veteraaniyleisurheilun Pohjoismaiden mestaruuskilpailujen vapaaehtoisille syksyllä 2011. Tutkimuksen tulosten avulla seuran kilpailuorganisaatio pystyy kehittämään vapaaehtoisten rekrytointia ja vapaaehtoistyön järjestelyjä tulevaisuuden kilpailuissa.</p> <p>Tutkimusmenetelmänä käytettiin kyselylomaketta. Kysely lähetettiin 100:lle Pohjoismaiden mestaruuskilpailujen täysi-ikäiselle vapaaehtoiselle, ja kyselylomakkeita palautui 53. Kyselyssä selvitettiin vapaaehtoisten taustatietoja, suhdetta lajiin, tapahtuman osallistumismotiiveja ja tyytyväisyyttä kilpailun järjestelyihin. Tutkimus on kvantitatiivinen tutkimus, jossa tulokset saadaan vastaajien kokemusten perusteella.</p> <p>Tutkimustulosten mukaan halu auttaa seuraa ja tapahtumaa olivat tärkeimpiä motiiveja vapaaehtoistyöhön osallistumiseen. Myös yhteisöllisyys ja lajiin liittyvät motiivit olivat vastanneille tärkeitä, kun taas materialististen etujen motiivit ja ajankohtaan liittyvät motiivit olivat vähiten tärkeitä. Tulosten perusteella voidaan todeta, että vastanneiden taustatiedoista ikä oli suurin muuttuja motivaation tasoa kartoittaessa. Yli 50-vuotiailla oli kauttaaltaan korkeampi motivaatio lähes kaikissa kyselyn motiiviryhmissä. Kilpailun järjestelyihin vapaaehtoiset olivat jokaisessa ikäluokassa tyytyväisiä. Millään järjestelyiden osa-alueella ei esiintynyt siis isompia puutteita.</p>	
<p>Asiasanat Vapaaehtoistyö, urheiluseura, motivaatio, yleisurheilu</p>	

Degree programme in sports and leisure management

<p>Author Teemu Lepistö</p>	<p>Group or year of entry Lot07</p>
<p>The title of thesis Building up the volunteer's motivation in track and field competitions Case survey for Scandinavian Masters Championships volunteers</p>	<p>Number of pages and appendices 45 + 7</p>
<p>Supervisor Sanna Vuorio</p>	
<p>Finnish sports culture depends largely dependent on voluntary work. There are approximately 380 000 volunteers working in registered clubs. This study approaches the volunteer work from the perspective of sports competitions.</p> <p>The purpose of this study was to examine the volunteer's motivations and satisfaction with the track and field competitions organized by sport club "Lappeenrannan Urheilumiehet". The survey was carried out for the volunteers of Scandinavian Masters Championships in the autumn of 2011. The club competition organization will be able to develop the volunteer recruitment and working arrangements in future competitions through the findings of this study.</p> <p>The research method in this study was a survey. A questionnaire form was sent to 100 adult volunteers from the Scandinavian Masters Championships, and 53 questionnaires were returned. The survey clarified the volunteer's background information, relationship with their event, event participation motives and satisfaction with the arrangements of the competition. The study was a quantitative study and the results are based on the respondents' experiences.</p> <p>The results showed that the desire to help the club and the event were the main motivations for volunteering to participate. Also community spirit and the motives for the sport were important for the respondents, while the materialistic motives and the time motives were the least important.</p> <p>Based on the results it can be concluded that in the respondent's background information age were the biggest variable in identifying the level of motivation. Volunteers over 50 years of age had a higher motivation throughout all the survey groups' motives. The competition arrangements for the volunteers were satisfying for each age group. Larger defects did not occur in any arrangements area.</p>	
<p>Key words Voluntary, sport clubs, motivation, track and field</p>	

Sisällys

1 Johdanto.....	1
2 Urheiluseurat osa kotimaista liikuntakulttuuria	3
2.1 Suomalaisen liikuntakulttuurin vaiheet	3
2.2 Suomalainen urheiluseura.....	4
2.3 Lappeenrannan Urheilu-Miehet.....	7
3 Vapaaehtoistyötä, talkoita ja kansalaistoimintaa.....	11
3.1 Vapaaehtoistyö urheiluseurassa.....	11
3.2 Vapaaehtoisten roolit urheiluseurassa	13
3.3 Vapaaehtoisten sitouttaminen	14
4 Motivaatio käsitteenä.....	16
4.1 Motivaation rakentuminen kansalaistoiminnassa	17
4.2 Urheilukilpailujen vapaaehtoisten motivaatio.....	18
5 Tutkimuksen tarkoitus ja menetelmät.....	21
5.1 Tutkittavien valinta.....	21
5.2 Kyselylomake	22
5.3 Reliabiliteetti ja validiteetti	22
5.4 Analysointi.....	23
6 Vapaaehtoisten taustatekijät.....	24
6.1 Vapaaehtoisten suhde yleisurheiluun	25
6.2 Vapaaehtoisten suhde kilpailuihin	26
7 Tulokset.....	28
7.1 Mikä motivoi ihmisiä tulemaan vapaaehtoistöihin yleisurheilukilpailuihin?	28
7.2 Mitä eri motiiveja vapaaehtoisilla on?	29
7.3 Sukupuolen ja iän vaikutukset motiiveihin.....	32
7.4 Siviilisäädyn, harrastuneisuuden ja koulutuksen vaikutukset motiiveihin	35
7.5 Tyytyväisyys kilpailujen järjestelyihin	35
7.5.1 Tiedonkulku ja perehdytys	37
7.5.2 Työajat, tehtävä, työolosuhteet ja liikkuminen kilpailuissa	37
7.5.3 Ruokailu, sosiaalitytöt, toimitsija-asu, tukeminen ja palkitseminen	38

8 Päätelmät ja pohdinta.....	39
Lähteet.....	43
Liitteet.....	46
Liite 1. Kyselylomake.....	46
Liite 2. Motiivit ja niiden koettu tärkeys	51

1 Johdanto

Heinäkuussa 2011 Lappeenrannan Urheilu-Miehet järjestivät kolmipäiväiset veteraaniyleisurheilun Pohjoismaiden mestaruuskilpailut (PM-kilpailut). Kilpailuihin osallistui yli 650 urheilijaa. Kilpailujen vapaaehtoistyöntekijät koostuivat pääasiassa Lappeenrannan Urheilu-Miesten jäsenistä sekä heidän perheenjäsenistään. Suuri osa vapaaehtoisista oli ollut aikaisemmin vapaaehtoistyöntekijänä yleisurheilukilpailuissa, mutta myös ensikertalaisia oli mukana. Osa vapaaehtoisista oli mukana auttamassa kilpailuissa muutaman tunnin ajan ja osa oli mukana perjantaista sunnuntaihin. Täysi-ikäisiä vapaaehtoisia oli töissä kilpailuissa 180, kun alaikäisiä vapaaehtoisia oli kilpailuissa mukana 45.

Mikä saa ihmiset tulemaan vapaaehtoisesti töihin kilpailuihin? Vastaavia tutkimuksia on Suomessa tehty ainakin jääkiekon vuoden 2003- ja yleisurheilun vuoden 2005 maailmanmestaruuskisoista. Tehtyjen tutkimusten tuloksia vertailtaessa huomaa, että tapahtumien vapaaehtoisilla ei ollut juuri lainkaan eroja osallistumismotiiveissa. Tulosten samankaltaisuuteen vaikutti tietysti se, että kilpailut järjestettiin lähellä toisiaan; niin ajallisesti kuin maantieteellisesti. Molemmissa tapahtumissa suurin osa vapaaehtoisista oli alle 30-vuotiaita, joka vaikuttaa myös osallistumismotiivien samankaltaisuuteen.

Huippu-urheilun maailmanmestaruuskilpailut keräävät paljon huomiota osakseen. Esimerkiksi Helsingin vuoden 2005 yleisurheilun maailmanmestaruuskilpailuja seurasi tiedotusvälineiden kautta niinkin paljon kuin 91 % suomalaisista (Kuokkanen & Nylund, 2005). Veteraaniyleisurheilun PM-kilpailuista ei ollut seuraamassa muita median edustajia kuin Yleisradion alueuutisten- ja muutaman paikallislehden toimittajat. Katsomoihin ei ollut tunkua missään vaiheessa, vaikka tapahtumaan oli ilmainen sisäänpääsy. Medianäkyvyyden ja yleisen kiinnostuksen vähäisyydestä huolimatta, kilpailuihin saatiin rekrytoitua yli 220 vapaaehtoista. Minkälaisia osallistumismotiiveja vapaaehtoisilla on tällaiseen tapahtumaan?

Olen harrastanut yleisurheilua Lappeenrannan Urheilu-Miehissä vuodesta 1996 asti. Vuonna 1997 osallistuin ensimmäistä kertaa seuran järjestämien kilpailujen vapaaehtoistyöhön. Siitä lähtien toimin vapaaehtoistyöntekijänä seuran tapahtumissa aina vuoteen 2008 asti. Tämän jälkeen olen ollut mukana tapahtumien järjestämisessä seuran työntekijänä.

Sain idean tämän tutkimuksen tekemiseen veteraanien PM-kilpailuissa. Kysyin seuran puheenjohtajalta mielipidettä tutkimuksen tekemiseen ja tulimme molemmat siihen tulokseen, että tutkimus on hyödyllinen ja tärkeä. Seuran kilpailuorganisaatio pystyy kartoittamaan ja kehittämään toimintaansa tutkimustulosten, eli vapaaehtoisten osallistumismotiivien ja kokemusten, perusteella.

Vapaaehtoisten työpanoksella avulla Lappeenrannan Urheilu-Miehet ovat pystyneet järjestämään vuosikymmenien ajan suurkilpailuja, jotka ovat useasti olleet kauden näkyvimpiä tapahtumia kotimaisessa yleisurheilussa. Nyt oli korkea aika tutkia vapaaehtoisten osallistumisen syitä ja tyytyväisyyttä kilpailuiden järjestelyihin.

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, että mikä saa ihmiset osallistumaan Lappeenrannan Urheilu-Miesten järjestämien kilpailuiden vapaaehtoistyöhön ja kuinka tyytyväisiä vapaaehtoiset ovat kilpailujen järjestelyihin.

2 Urheiluseurat osa kotimaista liikuntakulttuuria

Kansalaistoimijoiden mahdollisuuksien rajat piirtyvät kulloinkin vallalla olevan yhteiskunnan tilan mukaan. Rajoina toimivat erilaiset lait, kuten muun muassa yhdistyslaki. Rajojen sisäpuolella toimintaa määrittävät yhteiskunnan tehtävät; joita kansalaistoimijat ottavat vastaan, tai niille annetaan. Kansalaistoimijat pyrkivät paikallisesti vaikuttamaan kunnallispoliittisiin päätöksiin ja valtakunnan tasolla pyritään vaikuttamaan esimerkiksi lainsäädäntöön. Liikunnan kansalaistoiminta on taasen keskittynyt voimakkaasti muuhun järjestötyöhön. (Itkonen 2000, 12.)

2.1 Suomalaisen liikuntakulttuurin vaiheet

Urheiluseuratoiminnan historia ja perinteet ovat kiinnittyneenä laajoihin kansalaistoiminnan kehityskaariin. Kansalaistoimintaa ja liikuntakulttuuria alkoi esiintyä kansalaisyhteiskunnan synnyssä 1800-luvulla. (Metsäranta 2006, 11.)

1800-luvulla elettiin autonomian aikaa Venäjän vallan alla. Liikuntakulttuuri oli ruumiillista markkinahuvitusta ja voimistelua. Ensimmäiset urheiluseurat perustettiin vuosisadan puolivälissä. Kaupunkien sosiaalista elämää tuli vilkastuttamaan luistinseurojen radat. 1890-1910-luvujen välisenä aikana urheilu järjestäytyi: perustettiin nuoriso- ja työväenyhdistyksiä sekä vapaapalokunta- ja raittiusyhdistyksiä. Yhdistystoiminnan harjoittelu loi perustaa järjestäytyneelle kansalaistoiminnalle: urheilun keskeiset järjestöt saivat alkunsa. Porvarien ja työväen urheilu eriytyivät, kun Suomen Valtakunnan Urheiluliitto (SVUL) ja Suomen Työväen Urheiluliitto (TUL) perustetaan. Tukholman Olympialaiset 1912 nostivat Suomen merkittävien urheilukansakuntien joukkoon. (Heikkala, Honkanen, Laine, Pullinen & Ruuskanen-Himma 2003, 5–7.)

1920 - 1930-luvulla järjestökulttuurit kehittyvät ja valtio ryhtyi tukemaan urheilua. Paavo nurmi juoksi vuosina 1920 - 1928 Olympialaisissa yhdeksän kultamitalia ja kolme hopeamitalia. 1940 - 1950-luvulla järjestöissä alkoi ohjaajakoulutuksen ja valmennuksen systemaattinen kehittyminen. Urheilujärjestöt perustivat Veikkauksen vuonna 1940. Urheiluopistot ja liikuntatiede tulivat 1950-luvulla valtion avustuksen piiriin.

Sisäliikuntapaikkojen kehittyminen herättivät kiinnostusta uusiin lajeihin. Onnistuneiden Helsingin Olympialaisten mainosarvo oli Suomelle suuri. (Heikkala ym. 2003, 9–10.)

1960 - 1970-luku: liikunnasta tuli yhteiskunnan luomisen väline. Valtion tuki veikkausvoittovaroista liikunnalle ja urheilulle kasvoi. Liikuntakulttuuri laajeni: kilpaurheilun lisäksi harrastettiin kansanliikuntaa ja kuntoiltiin. Kaupungistuminen loi mahdollisuuksia uusien lajien harrastamiseen. 1980-luvulla liikuntakulttuuri kukoisti: liikuntajärjestöjen valtionapu ja henkilöstö kasvoivat. Lajien kirjo kasvoi, harrastamisen tavat monipuolistuivat ja eriytyminen alkoi. 80-luvulla perustettiin 3700 uutta liikuntajärjestöä. Naisurheilu sai näkyvyyttä: Urheiluruudussa alettiin näyttää naisten sarjatuloksia. (Heikkala ym. 2003, 11–14.)

1990-luvulla liikuntakulttuuri laajeni ja eriytyi. Terveysliikunta ja urheilu kaupallistuivat, vastapainoksi tulivat neljännen sektorin harrastusporukat. Liikunnan keskusjärjestöjen tilalle tuli Suomen Liikunta ja Urheilu Ry. Opetusministeriö ryhtyi jakamaan määrärahoja liittoakohtaisesti. Piirijärjestöjen lukumäärä vakiintui maakuntapohjalta 15:sta vuosikymmenen lopulla. 2000-luvulla liikuntakulttuurin laajeneminen ja eriytyminen jatkuu edelleen. Liikuntakulttuurin ohjaus tulee vaikeammaksi tiheästi verkostoituneessa järjestelmässä. Ihmisten jaksaminen ja terveys on suurin huolenaihe kansantaloudelle. Liikunnan kansalaistoiminta tarjoaa vastapainoa arjen velvollisuuksille: toisia motivoi kilpailu ja toisia yhdessäolo. (Heikkala ym. 2003, 16–19.)

Liikunta ja urheilu ovat tänä päivänä maamme suurin kansanliike, jossa on mukana yli miljoona suomalaista. Liikunta tarjoaa sosiaalista toimintaa koko kansakunnalle: puoli miljoonaa suomalaista on mukana liikunnan kansalaistoiminnassa. (Heikkala ym. 2003, 19.)

2.2 Suomalainen urheiluseura

Liikuntakulttuurin muutosta voidaan tarkastella myös urheiluseurojen ja niissä tapahtuvan kansalaistoiminnan näkökulmasta. Itkonen (1996) jakaa urheiluseurojen toiminnan neljään eri ajanjaksoon.

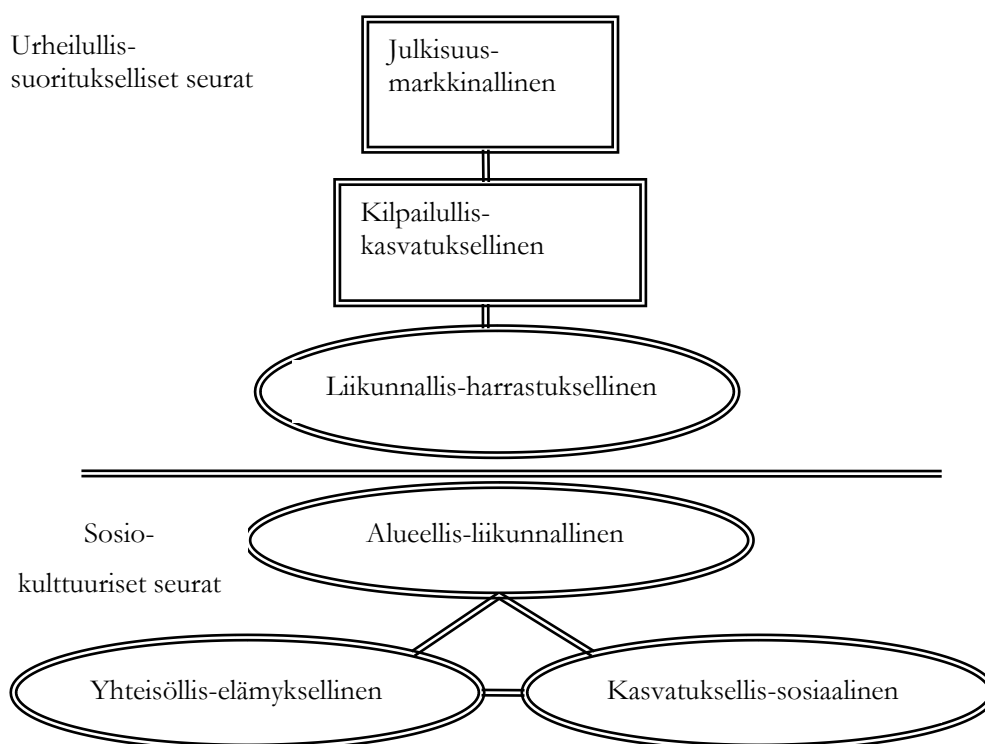
Järjestökulttuurin kaudella (1900 - 1930) liikunta oli väline erilaisten aatteiden, kuten raittius- työväen-, tai vapaapalokunta-aatteen levittämisessä. Lajimuodot olivat vahvasti riippuvaisia toimitiloista. Esimerkiksi painia ja voimistelua harrastettiin järjestöaloissa. Harrastus-kilpailullinen kaudella (1930 - 1960) lajikorosteinen näkökulma alkoi saada otetta. Lajien määrä kasvoi ja niiden tarpeita alettiin huomioida paremmin. Erikoisliitoille ryhdyttiin jakamaan avustusmäärärahoja 1930-luvun alussa. Kilpailusta ja harjoittelusta tuli systemaattisempaa, kun lajien tavoitteeksi tuli uusien urheilusankareiden synnyttäminen. Liikuntapaikkojen määrä alkoi kasvaa kunnallispolitiikan satsauksien myötä. Olosuhteiden parantuessa lajien keskinäinen kilpailu kiihtyi ja harjoittelusta tuli enemmän lajinomaista. Lajitiedon lisääntyminen johti erikoisseurojen perustamiseen ja yleisseurojen aseman supistumiseen. (Itkonen 1996, 218–222.)

Kilpailullis-valmennuksellinen kausi (1960 - 1980). Tiedon merkitys urheilussa korostui, toiminnasta tuli suunnitelmallisempaa ja urheilujärjestöt organisoivat koulutuksen ohjaajille ja valmentajille. Urheilijan tehtäväksi tulee vain harjoittelu ja kilpailu, ympärivuotisesti. Ammattimaisesta huippu-urheilusta ja vapaaehtoisuuteen perustuvan kansalaistoiminnasta tulevat urheilun kentän ääripäät, joiden välille mahtuu muun muassa kuntoliikunta. 1960-luvulla liikunta käsite otettiin käyttöön, ja kuntoliikunnan harrastaminen lisääntyi vaikka seurat eivät vielä olleetkaan mukana sen tukemisessa. (Itkonen 1996, 223–226.)

Eriytyneen toiminnan kausi (1980-). Liikuntakulttuurin järjestelmä on pirstaloitunut ja se on saanut uusia muotoja ja uusia lajeja. Yksilölliset intressit johtavat eri lajeihin – sekä liike ja pelimuotoihin. Kulttuurien rajat hämärtyvät ja uudenlaisia yhteisöjä muodostetaan: pubin asiakkaat perustavat kapakkajoukkueen puulaakijalkapallosarjaan. Yksityinen sektori tarjoaa kuntoilijoille ja terveysliikkuville ammattimaisia palvelujaan. Myös seurat ovat ottaneet kuntoliikunnan lajitarjontansa kysynnän kasvaessa. (Itkonen 1996, 227–229.)

Urheiluseuroissa on tapahtunut paljon muutoksia niiden perustamisesta asti, vaikkakin seurojen varsinaiset tehtävät ovat pysyneet lähestulkoon samana. Seuroilla on vahva

asema ihmisten mielissä, koska urheilussa seura on instituutiona säilyttänyt paikkansa. Yksilöllisten vaatimusten kautta seuroilta vaaditaan nykyään kuitenkin enemmän kuin aikaisemmin. Itkonen (2000, 23–24) kuvailee liikuntakulttuurin organisaatiomuodostusta laittamalla liikunta- ja urheiluseurat seuraavanlaiseen seuratypologiaan:

Kuvio 1. Seuratypologia (Itkonen 2000, 23)

Typologiassa pääjako on urheilullis-suorituksellisten ja sosio-kulttuuristen seurojen välillä. Urheilullis-suoritukselliset seurat ovat eri tavoin mukana urheilun kilpailujärjestelmissä. Liikunnallis-harrastuksellinen seura on kilpailutoiminnassa kaikkein väljimmin, esimerkiksi pikaisesti koottu joukkueellinen seuran jäseniä, jotka osallistuvat paikallistason kilpailutoimintaan. Kilpailullis-kasvatuksellisessa seurassa lajinomaisuus, kilpailulliset tulostavoitteet ja säännöllinen valmennustoiminta ovat korostuneita sekä seuran organisaation sisäinen työnjako on selvempi kuin liikunnallis-

harrastuksellisessa seurassa. Korkein huippu tässä luokittelussa on julkisuusmarkkinallinen seuratyyppejä, joka on tyypillinen huippu-urheiluseura. Tässä seuratyypissä työnjakoa säätelevät pitkälti palkka- ja sopimussuhteet. Sosio-kulttuuriselle seuratoiminnalle on tyypillistä, ettei toiminta tähtää kilpailulliseen menestykseen tai suorituksilleen kyvykkyyteen. Yhteisöllis-elämyksellisessä seurassa organisoituminen voi perustua yhteisön toiminnan kehittämiseen tai liikunnan avulla tapahtuvien elämysten hakemiseen. Alueellis-liikunnallinen seura perustuu fyysiseen olotilaan ja siihen mahdollisesti liittyvään sosiaaliseen tilaan, esimerkkinä asuinalueiden liikuntaryhmät ovat tällaisia seuratyyppejä. Kasvatuksellis-sosiaalisessa seurassa liikuntaa käytetään välineenä muiden kuin tuloksellisten kilpailutavoitteiden saavuttamiseen, esimerkiksi kuntoutuskäytännöt ovat tällaisia. (Itkonen 2000, 23–24.)

Liikunta- ja urheiluseuratyyppejä sekä rekisteröitymättömiä liikuntaporukoita on monenlaisia, mutta kaikkia näitä liikunnan- ja urheilun organisaatioita yhdistää vapaaehtoistyön merkitys. Tätä merkitystä korostaa myös Heinilä (1991, 2):

”liikuntaseuran toiminta perustuu vapaaehtoisten kansalaistoimintaan ja liikuntaharrastukseen.”

Liikunta- ja urheiluseuratoiminnan edellytys on vapaaehtoistyö. Näin on aina ollut, eikä muutosta tähän ole havaittavissa. Vapaaehtoistyön merkitystä suomalaisille urheiluseuroille pohditaan enemmän luvussa 3.

2.3 Lappeenrannan Urheilu-Miehet

Lappeenrannan Urheilu-Miehet (LUM) sai alkunsa, kun vuonna 1906 perustettiin Lappeenrannan Luistinseura eli LLS. Sen tehtävänä oli ylläpitää paikallista luistinrataa. Alkuvuosina luistinrata toimi kaikkien Lappeenrantaalaisten harrastuspaikkana. Vuonna 1908 LLS järjesti ensimmäiset kansalliset luistelukilpailut. (Arponen 2006, 10–14.)

1920-luvulla LLS:sta tuli yleisseura. Pikaluistelun lisäksi lajeina olivat yleisurheilu, hiihto, jalkapallo, jääpallo ja pesäpallo. Yleisurheilu oli tullut seuran lajiohjelmaan 1917 ja siitä oli tullut pian seuran päälaji. 1922 LLS aloitti urheilukentän rakennustyöt Leirikentälle. Seura rakensi aidatun urheilukentän talkootyöllä, kun kaupungilla ei ollut tuolloin intoa urheilukentän rakentamiseen. Vuonna 1926 LLS järjesti ensimmäiset kansainväliset yleisurheilukilpailut. (Arponen 2006, 22–38.)

Seuran nimi muuttuu nykyiseen muotoonsa vuonna 1927. Paavo Nurmi osallistuu seuran järjestämiin kilpailuihin 1928 ja voittaa mailin sekä tulee 5000 metrillä toiseksi, kun kilpaili yksinään kahta viiden hengen viestijoukkuetta vastaan. LUM:n järjestämät tapahtumat keräsivät paljon yleisöä 1920- ja 1930-luvuilla: SM-maastajuoksut järjestettiin 1929, yleisöä 2500; kansalliset hiihtokilpailut 1938, yleisöä 3000 ja isoimmassa kansallisissa pikaluistelukilpailuissa oli yleisöä Kaupunginlahdella 800 - 1000. (Arponen 2006, 55–77.)

Lappeenrannan Urheilu-Miesten roolia puitiin vuosikokouksissa 1930-luvulla. Urheiluseuran tärkeimmiksi tehtäviksi tulivat: 1) kilpa- ja huippu-urheilun hoitaminen, 2) nuorisotyö, 3) tavallisten ihmisten liikuttaminen. 1950-luvulle tultaessa LUM:n lajivalikoimaan kuului aikaisempien lajien lisäksi mäkihyppy, voimistelu, suunnistus, pyöräily ja koripallo. Pian alkoi myös erikoisseurojen perustaminen: Veiterä perustetaan jalka- ja jääpalloilijoille ja Lappeenrannan Hiihtäjät perustetaan hiihtäjille ja mäkihyppääjille. (Arponen 2006, 57, 117–140.)

LUM järjestää Kalevan Kisat 1962. Toimitsijoita kilpailuissa oli toista sataa. Samoihin aikoihin LUM aloittaa lasten urheilukoulut, joka näkyi urheilijoiden määrän jatkuvana kasvuna. Tämä näkyi myös seuraluokittelupisteissä: vuonna 1968 LUM oli kolmas Kalevan Malja pisteissä. (Arponen 2006, 160–223.)

Seuraavat Kalevan Kisat järjestettiin 1980 ja kolmipäiväisiin kilpailuihin myydään 29 747 lippua. Kalevan kisojen jälkeen LUM hankkii oman toimiston. LUM:n järjesti 80-luvulla myös kuntourheilutapahtumia: Unitas-hölkä, Chymos-maraton, Lappeenrannan halkijuoksu ja kunniakerros olivat jokavuotisia juoksutapahtumia. (Arponen 2006, 262–278.)

Vuonna 1989 LUM järjestää ensimmäisen naisten liikuntatapahtumansa – Prinsessakerroksen. Tapahtuma keräsi 10-vuotisen historiansa aikana tuhansia juoksijoita. Parhaana vuonna 1998 tapahtumassa oli mukana yli 3000 naista. (Arponen 2006, 354–355, 458.)

1990-luvulle tultaessa Karelia Gameseista kehittyi Suomen toiseksi merkittävin kansainvälinen kilpailu Helsingin Maailmankisojen jälkeen. Vuonna 1996 Daniel Komen juoksee kilpailuissa 2 mailin maailmanennätyksen. (Arponen 2006, 351, 380.)

Tänä päivänä LUM on maan toiseksi suurin yleisurheiluseura 568 lisenssillään. Seura järjesti kautena 2011, 28 erilaista ohjattua ryhmää. Lapsille ja nuorille järjestettiin muun muassa liikuntaleikkikouluja, urheilukouluja, lapsi-vanhempiryhmiä, heittokoulu, seiväskoulu, juoksukoulu sekä erityisliikunnan kuperkeikkakerho. Kesäkaudella lapsille järjestettiin myös avoimet viikkokisat. Jokaviikkoihin kilpailuihin pystyi siis osallistumaan myös yleisurheiluseuroihin kuulumattomat lapset ja kaikki osallistujat saivat palkinnon. Aikuisille seura järjesti ohjattua kuntoliikuntaa aikuisten urheilukoulussa sekä maratonkoulussa.

Yllä mainittujen ryhmien lisäksi seurassa on lajikohtaiset valmennusryhmät, johon nuoret urheilijanalut siirtyvät urheilukoulujen jälkeen. Seuran veteraaniurheilijat harjoittelevat omatoimisesti porukassa ympäri vuoden, joten heillä on myös näkyvä rooli seuran toiminnassa. Seurassa oli kaudella 2011 kaiken kaikkiaan 1023 jäsentä. Seuratypologian jaottelussa LUM sijoittuu kilpailullis-kasvatuksellisen seuratyypin nimen alle. Seuran valmennus-systeemi on tuottanut kansainvälisen tason yleisurheilijoita jo vuosikymmeniä. Seuran toiminnan pääpaino on siis kilpaurheilussa, mutta myös harrasteryhmiä on tarjolla sekä nuorille että vanhemmille.

Kesäkauden varainhankintatapahtumina toimivat kaudella 2011 Etelä-Saimaan ½ -maraton, alkukesän Kesämarkkinat ja syksyn Kalamarkkinat. Myös kesälauantaisin vapaaehtoistyövoimin järjestettävät Iitiän tanssilavan tanssit olivat merkittävä tulonlähde seuralle kaudella 2011. Näiden lisäksi myös veteraanien PM-kilpailut ja Lappeenranta Gamesit tuottivat pääomaa seuralle. Näiden tapahtumien tuoton avulla seura pystyy pitämään lasten- ja nuorten yleisurheiluharrastuksen hinnan halpana Lappeenrannassa. Yleisurheiluharrastuksen edullisena pitäminen onkin ollut seuran tärkeimpiä tehtäviä jo pitkän aikaa.

Vahvan seuratyön osoituksena LUM on järjestänyt talkoovoimin tasokkaita yleisurheilukilpailuja jo vuosikymmeniä. Kalevan kisat on järjestetty 4 kertaa, jonka

lisäksi kansainvälisistä kisoista on järjestetty Eurooppa Cupin kilpailuja, Euroopan yleisurheiluliiton EAA:n kisoja ja kotimaisia eliittikisoja. Kaikki nämä kisat ovat järjestetty vapaaehtoisten voimin.

Vapaaehtoisten työpanoksella järjestetyt suurkilpailut ovat olleet usein kauden näkyvimpiä tapahtumia kotimaisessa yleisurheilussa. Suomen Urheiluliitto on valinnut LUM:n järjestämät eliittikisat, eli Karelia Gamesit ja Lappeenranta Gamesit, 14 vuotena kauden parhaimmiksi eliittikisoiksi niiden 25-vuotisen historian aikana.

3 Vapaaehtoistyötä, talkoita ja kansalaistoimintaa

Suomi on vapaaehtoistyöhön osallistumisessa maailman aktiivisimpien maiden joukossa. Noin 37 % suomalaisista tekee jotain vapaaehtoistyötä, mikä on kansainvälisessä vertailussa keskiarvoa enemmän. (Pessi & Oravasaari 2010, 7.)

”Kansalaistoimintaa on ihmisen aktiivinen toiminta itsestä ulospäin, yhdessä toimien, yhteiseksi hyväksi.” (Harju 2003, 10.)

Yllä olevan kansalaistoiminnan määritelmän ensimmäisen tunnusmerkin mukaan ihmisen on käytettävä omaa työpanosta. Tämä tarkoittaa esimerkiksi omalla työpanoksella myötävaikuttamista tapahtuman toteutumiseen. Pelkkä tapahtumaan osallistuminen ei siis riitä. Määritelmän toinen tunnusmerkki on yhdessä toimiminen. Kansalaistoiminta edellyttää siis useamman henkilön panosta, vaikka työtehtävät olisivatkin yksilöllisiä. Määritelmän viimeisessä osassa ovat sanat yhteiseksi hyväksi. Harjun mukaan tämä erottaa kansalaistoiminnan talkootyöstä: naapuri – tai sukulaisapu, joka perustuu tuttavuuteen, on vapaaehtoistyöstä, mutta ei kuulu kansalaistoiminnan nimen alle. (Harju 2003, 10–11.)

Vapaaehtoistyö, kansalaistoiminta ja talkootyö - kolme sanaa, joilla kaikilla kuvataan samaa asiaa: suomalaisen urheiluseuratyön perustaa. Käytän tutkimuksessani sanoja vapaaehtoistyö ja kansalaistoiminta, kuvatessani liikunnan ja urheilun kansalaistoimintaa.

3.1 Vapaaehtoistyö urheiluseurassa

Kansallisen liikuntatutkimuksessa selvisi, että aikuisväestöstä (19-65-vuotiaat) noin 536 000 on mukana organisoidussa liikunnan vapaaehtoistyössä. Keskimäärin tähän toimintaan käytetään 10 tuntia kuukaudessa. (Kansallinen liikuntatutkimus 2009–2010, 6.)

Pelkästään rekisteröidyissä urheiluseuroissa työskentelee aikuisväestöstä 380 000 vapaaehtoista. Loput 156 000 liikunnan vapaaehtoistyöntekijöistä työskentelee

liikuntajärjestöissä sekä rekisteröimättömissä organisaatioissa. Kaikista liikunnan vapaaehtoistyöntekijöistä 71 % on siis mukana urheiluseurojen vapaaehtoistyössä. (Kansallinen liikuntatutkimus 2009–2010, 11.)

Urheiluseurojen vapaaehtoiset toimivat seuroissa monissa eri tehtävissä. Varainhankinta on yksi tärkeimmistä vapaaehtoisten tehtäväalueista. Vapaaehtoiset toimivat seuran kilpailuiden- ja muiden tapahtumien järjestelyissä, sponsoreiden hankinnassa sekä perinteisissä seurojen talkoissa ja monissa muissa tehtävissä, joiden tarkoituksena on hankkia varoja seuran toimintaan. Vapaaehtoisvoimin hankittu rahamäärä toimii hyvänä mittarina, kun vertaillaan talkoovoimin tehtyä työtä. Kun kyse on vapaaehtoisesta toiminnasta, voidaan kerättyä rahamäärää pitää myös talkoohengen mittarina. Seuratoimintaa ympäröivässä keskustelussa on pitkään pidetty talkoohengen vähentymistä, vuosien saatossa, itsestään selvänä asiana. Jos talkoohenkeä mitataan varainhankinnasta saadulla rahamäärällä, ei yksiselitteistä näyttöä talkoohengen vähenemisestä ole. (Koski 2000a, 52.)

Koski (2000a, 52) kuvaa urheiluseurojen vapaaehtoistyön muuttumista näkyvästä konkreettisesta työstä kohti varainhankintaa, seuraavalla tavalla: *”Vielä 1950- ja 1960 - luvuilla talkoilla tehtiin urheilukenttiä ja seurantaloja. Työllä saatiin aikaan jotain konkreettista, joka samalla oli sekä osoitus yhteisestä voimapanonnuksesta että yhteisöllisyyttä tukeva monumentti. Tänä päivänä talkootyössä on harvemmin kyse samalla tavalla yhteisöllisyyttä pönkittävästä rituaalista. Kyse on raadollisemmin varainhankinnasta.”*

Urheiluseurojen vapaaehtoiset ovat aikaisempaa selvemmin kiinnittyneet toimintaan oman ja perheensä elämäntilanteeseen liittyen. Lapsien ikä on yksi esimerkki tästä. Tämä tarkoittaa aikaisempaa lievempää perinnesidonaisuutta. Kyse on seurakulttuurin merkityksen vähenemisestä ja yksilöllisten tarpeiden korostuneisuudesta. Näiden muutosten seurauksena vapaaehtoisten toiminnasta on tullut projektiluontoisempaa. Yksittäiset projektit kestävät 5 - 10 vuotta, toimintojen keskittyessä ryhmätasolle. Seuran sijasta kiinnittäydäänkin ryhmään. Seurojen määrä on kasvanut viime vuosikymmeninä, mikä on tarkoittanut seurojen keskimääräisten jäsenmäärien pientymistä. Erilaisten projektien ja toimintaryhmien määrä on kasvanut, joka on johtanut jatkuvaan puutteeseen seuratoimijoista. Käytännössä puute ilmenee vanhojen

projektien päättyessä ja uusien syntymisessä. Pienissä seuroissa syklit heilauttelevat koko seuraa, kun taas suuremmissa seuroissa syklit etenevät pääasiassa jaosto- ja ryhmätasolla. (Koski 2000a, 53.)

3.2 Vapaaehtoisten roolit urheiluseurassa

Liikunnan- ja urheilun vapaaehtoistyölle on tyypillistä tehtävien päällekkäisyys. Päällekkäisiä tehtäviä ovat muun muassa, tukihenkilönä ja kannustajana toimiminen, erilaiset huoltotehtävät sekä kyyditseminen. Tehtävien päällekkäisyyden lisääntyminen johtuu siitä, että vapaaehtoisten määrä ei ole lisääntynyt vaikka urheiluseuroissa ja muissa liikuntajärjestöissä liikkuvia aikuisia ja lapsia on enemmän kuin ennen. Kun vapaaehtoistyöhön käytettyä aikakaan ei ole lisätty, on tästä johtopäätöksenä se, että vapaaehtoistoiminta on tehostunut entisestään. (Kansallinen liikuntatutkimus 2009–2010, 9.)

Liikunnan vapaaehtoistyö on suosittumpaa miesten kuin naisten keskuudessa. Kansallisen liikuntatutkimuksen mukaan (2009–2010) mukaan miehistä 18 % osallistuu vapaaehtoistyöhön, kun vastaavasti luku naisilla on 14 %. Miehet käyttävät myös enemmän aikaa vapaaehtoistyöhön (12 tuntia) kuin naiset (7 tuntia). Väestöryhmistä työntekijät muodostavat suurimman ryhmän liikunnan vapaaehtoistoiminnassa. Heitä on nelinkertainen määrä verrattuna johtavassa asemassa oleviin ja enemmän kuin johtajia ja ylempiä toimihenkilöitä yhteensä. (Kansallinen liikuntatutkimus 2009–2010, 6–8.)

Vapaaehtoistyöllä kuten myös yksittäisen seuran toiminnalla on omat ajattelutapansa ja käytäntönsä. Esimerkiksi urheiluseuran toiminta voidaan nähdä sosiaalisina maailmoina, joista Unruh (1979) on kehittänyt luokituksen sosiaalisiin maailmoihin osallistujien tyypeistä. Luokitus perustuu toimijan tietämykseen kyseisestä sosiaalisesta maailmasta ja hänen kytkeytymisensä voimakkuuteen. Luokituksessa on kyse siitä, kuinka syvällä osallistuja on siinä sosiaalisessa maailmassa, johon hän kuuluu, ja kuinka aktiivisesti hän on mukana seuran toiminnassa. (Koski 2000b, 140.)

Luokituksen mukaan voimme olla seuratoiminnassa mukana ”muukalaisina”, ”turisteina”, ”säännöllisinä” tai ”insaidereina”. ”Muukalaisille” toiminnan sisällöt ovat vieraita, eivätkä he juuri osallistu toimintaan. ”Turistit” vierailevat toiminnassa satunnaisesti tyydyttämässä uteliaisuuttaan. ”Säännölliset” sitoutuvat jossain määrin toimintaan eli hoitavat heille kohdistettuja tehtäviä, kuten osallistuvat varainhankintaan ja kilpailujen vapaaehtoistyöhön.” Insaidarit” ovat seuratyön kivijalkoja, jotka luovat toimintaa ja joista seuran toiminta on riippuvainen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että ”insaidereille” kasaantuu valtaosa töistä, kun ”muukalaisten” ja ”turistien” potentiaalia ei osata käyttää hyödyksi. (Koski 2000a, 44; Koski 2000b, 140.)

3.3 Vapaaehtoisten sitouttaminen

Seuran jäseneksi liittymisen jälkeen alkaa sosialisatioprosessi, joka tarkoittaa jäsenten sosiaalistumista jäsenyyteen. Sosialisatioprosessissa on lähtötilanteena alkusitoutuminen ja lopputilanne on päätesitoutuminen. Alkusitoutumiseen vaikuttaa liittymisintressin voimakkuus ja tarjonnan relevanttisuus. Omaehtoisesti seuraan hakeutuneet ovat luonnollisesti voimakkaasti alkusitoutuneita seuran toimintaan, verrattuna esimerkiksi seuraan värväyksen kautta liittyneisiin jäseniin. (Heinilä 1986, 51.)

Päätesitoutumiseen vaikuttavat seuran sisäiset vapaa sosialisatio ja tavoitteellinen sosialisatio. Vapaa sosialisatio tarkoittaa jäsenten henkilökohtaisia osallistumiskokemuksia seuran toiminnassa. Jos osallistumiskokemukset eivät vastaa jäsenten intressiodotuksia ja ovat luonteeltaan negatiivisia, sitoutuminen toimintaan todennäköisesti heikentyy. Jos taas kokemukset ovat positiivisia, sitoutuminen todennäköisesti voimistuu. (Heinilä 1986, 51–52.)

Tavoitteellinen sosialisatio liittyy ohjattuun sosialisatioprosessiin, jonka tarkoituksena on vahvistaa uusien jäsenten sitouttamista seuran toimintaan, sekä samalla kehittää organisaation toimivuutta ja edistää toiminnan tehokkuutta. Käytännössä tämä siis tarkoittaa jäsenten perehdyttämistä toimintakulttuuriin ja sitä kautta seuran toiminta sisäistetään paremmin. Tämän taustalla on ajatus, että seuran jäsenten vaihtuvuus olisi

mahdollisimman pieni ja jäsenistön sitouttamisen kautta myös seuran toiminnan kehittäminen olisi helpompaa. (Heinilä 1986, 52.)

Vapaaehtoisten osallistumisvalmius tarkoittaa jäsenen valmiutta toimia urheiluseurassa itsensä ja muiden hyväksi. Osallistumisvalmiuden taso vaihtelee sen mukaan, kuinka paljon henkilö on valmis käyttämään omia voimavarojaan seuran toiminnan hyväksi. Passiivisilla seuran jäsenillä osallistumisvalmius on hyvin matala, kun taas aktiiviset jäsenet ovat mukana suurella satsauksella ja työenergialla seuran toiminnassa. (Heinilä 1975, 54–55.)

Vaikka sitoutumisen taso olisi korkea, ei se itsessään tee jäsenestä tai vapaaehtoisesta seura-aktiivia. Korkea osallistumisvalmius on se ominaisuus, joka tekee osallistujista seuratyön ”säännöllisiä” tai ”insaidereita” Unruhin (1979) sosiaalisten maailmojen luokitusten mukaan.

Täytyy myös muistaa, että seuran jäsenyys ja osallistuminen eivät ole synonyymeja: Yli puolet seuratoimintaan osallistuvista aikuisista eivät kuulu mihinkään seuraan, mutta ovat silti mukana seurojen toiminnassa tavalla tai toisella. Vastaavasti osa jäsenistä (noin 8 %) eivät osallistu toimintaan millään tavalla. (Koski 2000a, 44.)

Seuratoiminnassa on kyse harkitusta intressistä ja ajankäytön sekä toimintaenergian resursseista. Nämä vaikuttavat siihen, että sitoutumistaso voi jäädä matalaksi verrattuna esimerkiksi työelämään. Talouselämän organisaatioissa on kyseessä toimeentulon intressistä, joka itsessään takaa jo korkean sitoutumisen asteen. (Heinilä 1986, 48.)

4 Motivaatio käsitteenä

Motivaatio on motiivien aikaansaama tila. Motiiveista keskusteltaessa viitataan usein haluihin, sisäisiin yllykkeisiin, tarpeisiin sekä palkkioihin ja rangaistuksiin. Useat määritelmät kuvaavat motivaatio-käsitettä vektorisuureena, jonka muuttujina ovat suunta ja vireys. (Ruohotie 1998, 36–37.)

Ruohotien (1998) on koontanut eri motivaatiomääritelmistä kolme ominaisuutta, joilla hän kuvailee motivaatioilmiötä:

1. Vireys, joka viittaa energiavoimaan yksilössä ja joka ”ajaa” häntä käyttäytymään tietyllä tavalla.
2. Suunta, joka viittaa toiminnan päämääräsuuntautuneisuuteen; yksilön käyttäytyminen on suunnattu jotakin kohti.
3. Systeemiorientoituminen, joka viittaa yksilössä ja hänen ympäristössään oleviin voimiin, jotka palauteprosessin kautta joko vahvistavat hänen tarpeensa intensiteettiä ja energiansa suuntaa tai saavat hänet luopumaan toimintansa suunnasta ja suuntaamaan ponnistuksensa toisaalle. (Ruohotie 1998, 37.)

Motivaatio voidaan jakaa tilannemotivaatioon ja yleismotivaatioon. Tilannemotivaatio voi vaihdella tilanteesta toiseen. Sisäiset ja ulkoiset ärsykkeet synnyttävät erilaisia motiiveja, jotka johtavat tavoitteen saavutettavuuteen kyseisessä tilanteessa.

Yleismotivaatio kuvaa käyttäytymisen yleistä suuntaa ja vireyttä, eli eräänlaista keskimääräistä tasoa. Yleismotivaatio rinnastetaan useasti asenteeseen. Asenteen ja yleismotivaation välillä on kuitenkin eroja. Asenne vaikuttaa toiminnan laatuun, kun motivaatio taas synnyttää vireyden toiminnan tekemiseen. (Ruohotie 1998, 41.)

Motivaatio voidaan jakaa myös ulkoiseen ja sisäiseen motivaatioon. Ulkoinen motivaatio on riippuvainen ympäristöstä. Palkkiot toimintaan tulevat ulkopuolelta ja ne tyydyttävät esimerkiksi sosiaalisuuden tarpeita. Sisäisessä motivaatiossa palkkiot ja syyt käyttäytymiseen ovat sisäisiä. Sisäiseen motivaatioon kuuluu itsensä toteuttamisen ja kehittymisen tarpeet. (Ruohotie 1998, 38.)

Vapaaehtoistyössä on sisäinen motivaatio suuressa roolissa: työstä ei normaalisti

saada rahallista korvausta, vaan palkkiot tulevat tekemisen ilon, onnistumisen elämysten ja vaikuttamisen mahdollisuuden kautta. Toki myös ulkoiset motiivit, kuten ryhmähenki ja ympäristö, vaikuttavat välillisesti vapaaehtoistyöhön.

4.1 Motivaation rakentuminen kansalaistoiminnassa

Kansalaistoiminta perustuu ihmisen sisäiseen haluun ja intoon toimia. Jos nämä puuttuu, ei kansalaisten aktiivisuutta yhteisten asioiden hyväksi ole olemassa. Mistä sitten syntyy motivaatio kansalaistoimintaan? Syitä on monia ja ne voi olla jokaisella kansalaisella erilaiset. Seuraavassa on yleisimpiä kansalaistoiminnan osallistumismotiiveja. (Harju 2003, 39.)

Kiinnostus asiaa kohtaan on yksi selvemmistä motivaation perustekijöistä. *Halu edesauttaa ja tehdä hyviä tekoja asian puolesta.* Työn tekeminen lasten liikuntaharrastuksen edesauttamiseksi on yksi esimerkki tästä. (Harju 2003, 40.) Yeungin (2002) kyselytutkimuksen mukaan tärkein suomalaisia vapaaehtoistoimintaan motivoiva tekijä on juuri halu auttaa muita, peräti 41 % suomalaisista vapaaehtoisista kokee näin.

Halu oppia lisää asiasta kannustaa monia. Tekemällä oppii esimerkiksi urheilukilpailujen toimitsijana. Säännöt opitaan paremmin käytännössä, kuin kirjasta lukemalla. *Kansalaistoiminnan kautta voi saada uusia tuttavuuksia.* Toiminnan kautta tavataan luontevasti ihmisiä, joilla on sama kiinnostuksen kohde. Samalla mahdollinen yksinäisyyden tunne katoaa. *Vaihtelua elämään.* Monet osallistuvat kansalaistoimintaan työ- ja perhe-elämän vastapainoksi. *Ihminen haluaa olla mukana ja saada kokemuksia jostain asiasta.* Kansalaistoiminnan kautta ihminen voi asettaa tavoitteita ja saavuttaa niitä. (Harju 2003, 40.)

Halu vaikuttaa on yksi motiiveista. Kansalaistoiminnan avulla ihmiset voivat tyydyttää vaikuttamisen tarvettaan ja ajaa yhteisölle tärkeitä asioita. *Velvollisuuden tunne ja sosiaalinen paine* ovat myös osallistumiseen vaikuttavia motiiveja. Esimerkiksi perheen perinteet voivat olla niin vahvat kansalaistoimintaan osallistumisessa, että jälkikasvukin velvoitetaan toimintaan. Sosiaalinen paine ei ole kuitenkaan vahva motivaation lähde pidempikestoiseen kansalaistoimintaan. Jos toiminnassa ollaan mukana muiden

tahdosta, niin tekeminen on harvoin muuta kuin pelkästään velvollisuuksien suorittamista. Motivaatio pysyy vahvana sellaisessa kansalaistoiminnassa, joka on mielekästä, palkitsevaa, tavoitteellista ja tärkeää. Sen pitää tarjota haasteita ja elämyksiä. (Harju 2003, 41–42.)

Vapaaehtoisten osallistumismotiivien ylläpitämiseksi tarvitaan huolellista organisointia, eritasoisten koulutusmahdollisuuksien luomista sekä jakamatonta, että jaettua kannustamista ja kiittämistä. Nämä hyvän työympäristön ominaisuudet, eivät synny itsestään: ne vaativat aktiivisuutta vapaaehtoisilta itseltään, sekä vastuullista panostusta toiminnan vetäjiltä. (Harju 2003, 42.)

4.2 Urheilukilpailujen vapaaehtoisten motivaatio

Eri alojen vapaaehtoisista on tehty Suomessa aikaisemmin useampia tieteellisiä tutkimuksia. Pelkästään urheilukilpailujen vapaaehtoistyöntekijöihin rajattuja tutkimuksia on tehty tähän mennessä vain muutama, joista yhtä käsittelee seuraavassa. Pöyhä (2004) tutki Pro-Gradu työssään urheilutapahtuman vapaaehtoistyötä uuden yhteisöllisyyden ilmentäjänä. Kohderyhmänä olivat vuoden 2003 jääkiekon MM-kisojen vapaaehtoistyöntekijät.

Urheilutapahtuman vapaaehtoistoimintaan osallistumista voidaan kuvailla valinnaiseksi vapaa-ajan kuluttamiseksi. Urheilutapahtuman lähestyessä harkitsevat vapaaehtoiset osallistumisen hyviä ja huonoja puolia: onko osallistuminen niin antoisaa, että se voittaa vapaaehtoistyön negatiiviset puolet eli ajalliset ja taloudelliset uhraukset? (Pöyhä 2004, 78.)

Valinnainen vapaa-ajan kuluttaminen viittaa juuri osallistumisvalmiuden tasoon. Jos toimintaan osallistuminen tuntuu liialliselta ajan uhraamiselta, on osallistumisvalmius tällöin matalalla.

Pöyhä (2004, 78) kuvailee työn pohdinnassa vapaaehtoistyön olevan projektimaista, viitaten lajia harrastavien lasten vanhempiin, jotka ovat mukana vapaaehtoistyössä vain lasten harrastusten ajan.

Myös yleisurheilua harrastavien lasten vanhemmat ovat suuressa osassa kilpailujen vapaaehtoisminnassa, mutta entä muut vapaaehtoiset? Mikä heidän motivaationsa ja sitoutumisen tasonsa on Lappeenrannan Urheilu-Miesten kilpailuihin? Esimerkiksi osaa ikääntyvistä vapaaehtoisista voi olla aikaisemmin yleisurheilua harrastaneiden lasten huoltajia. Jos näin olisi, niin silloin vapaaehtoistyöstä on tullut huoltajan tapa olla mukana yleisurheilussa, eikä osallistuminen olisi enää lapsen harrastuksesta kiinni.

Pöyhiä (2004) kokee yhteisöllisyyden olevan suurin motiivi vapaaehtoismintaan osallistumisessa. Urheilutapahtumassa ehtii syntyä tiivis yhteisö, jossa voidaan kokea voimakkaitakin tunteita oman ryhmän kesken, ja jossa toiminnasta voi saada itselle henkistä pääomaa lyhyellä ajanjaksolla. Ryhmät ovat koossa vain tapahtuman ajan, jonka jälkeen yhteisöä ei ole enää olemassa. Näin ollen tapahtumaan osallistuminen ei velvoita mihinkään muuhun pidempikestoiseen työhön. (Pöyhiä 2004, 78.)

Urheilutapahtumista on löydettävä mieluista, palkitsevaa, tavoitteellista ja tärkeää työtä, joka tyydyttää pätemisen tarvetta, ja jossa on mahdollisuus oppia uutta, jotta motivaatio vapaaehtoistyöhön pysyisi yllä. Työn tekemisen tulee tarjota elämyksiä ja haasteita, olla uudistuvaa ja pelkkien velvoitteiden sijaan antaa mahdollisuuden nauttia. Tärkeimpiä vaiheita urheilutapahtuman vapaaehtoistyön järjestämisessä ovat toiminnan tarkka suunnittelu sekä organisointi eli johtaminen. On myös tärkeää kiinnittää huomiota tehtävän edellyttämään koulutukseen ja perehdytykseen, jolloin työn tekeminen on antoisaa ja siitä on mahdollisuus oppia uutta. Ennen kaikkea on tärkeää muistaa vapaaehtoisten kannustaminen ja kiittäminen eli palkitseminen, niin tapahtuman aikana kuin sen jälkeenkin. Vapaaehtoisten työtä tulee arvostaa, tekijöihin pitää olla luottoa ja heitä tulee kannustaa toimintaan, myös tulevaisuudessa. Lisäksi kaikkien tapahtuman vapaaehtoisten toiminnassa tulee huolehtia siitä, että kaikilla olisi riittävästi aikaa myös levätä ja mahdollisuus nauttia siitä miellyttävästä yhdessäolosta, joka ryhmän jäsenten välillä vallitsee. Jotta toiminnassa jaksettaisiin olla mukana, tekemisessä täytyy olla mukana iloa. Yllä mainitut ehdot voivat toteutua vain, jos vetäjät ottavat toiminnasta kokonaisvaltaisen vastuun ja ovat myös valmiita laittamaan itsensä likoon. (Pöyhiä 2004, 79.)

Jos kilpailujen vapaaehtoistyön positiiviset puolet voittavat negatiiviset puolet, niin silloin yksilöt saadaan osallistumaan vapaaehtoistyöhön seuraavissakin kilpailuissa. Yksilöistä muodostuvat ryhmät ja ryhmissä, sekä ryhmien kesken, muodostuu yhteisöjä, joissa yhdessä tekemisen ja kokemisen motiivit vahvistuvat. Jos kilpailujen vapaaehtoistyön sisältöön ja järjestelyihin panostetaan, niin sillä taataan jatkossakin resurssien riittävyys laadukkaiden kilpailuiden järjestämiseen, jotka ovat paikalliselle lajikulttuurille paras piristysruiske.

5 Tutkimuksen tarkoitus ja menetelmät

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää veteraaniyleisurheilun pohjoismaiden mestaruuskilpailuiden 2011 vapaaehtoistyöntekijöiden motivaation rakentumista kvantitatiivisen tutkimuksen keinoin. Tutkimuksessa selviää myös vapaaehtoistyöntekijöiden tyytyväisyys kilpailujen järjestelyihin liittyen.

Tutkimusongelma:

Mikä motivoi ihmisiä tulemaan vapaaehtoisiin Lappeenrannan Urheilu-Miesten yleisurheilukilpailuihin?

Tutkimuksen alaongelmat:

1. Mitä eri motiiveja vapaaehtoisilla on?
2. Sukupuolen ja iän vaikutukset motiiveihin?
3. Siviilisäädyn, harrastuneisuuden ja koulutuksen vaikutukset motiiveihin?
4. Ovatko vapaaehtoiset tyytyväisiä kilpailun järjestelyihin?

5.1 Tutkittavien valinta

Veteraaniyleisurheilun Pohjoismaiden mestaruuskilpailuissa oli mukana 225 vapaaehtoista työntekijää, joista täysi-ikäisiä oli noin 180. Lappeenrannan Urheilu-Miehissä vapaaehtoiset kootaan kasaan pääasiassa seuran sisäisellä tiedotuksella. Näin ollen suurin osa vapaaehtoisista tulee Lappeenrannasta ja naapurikunnista.

Rajasin tutkimukseni koskemaan vain täysi-ikäisiä toimitsijoita, koska alaikäisistä vapaaehtoisista on harvoin pulaa seuran järjestämissä kilpailuissa. Kilpailut pidettiin 1.-3.7.2011 ja kyselytutkimus suoritettiin kolme kuukautta myöhemmin. Kilpailuissa työskennelleiden vapaaehtoisten nimilistat kokosin jälkikäteen eri työryhmien johtajilta. Vapaaehtoisten yhteystiedot kerättiin eri työryhmien johtajilta, sekä osa yhteystiedoista löytyi seuran osoiterekisteristä. Kysely tehtiin siis ryväsoitana kilpailun työryhmistä. Kyselyitä lähetettiin yhteensä 100 kappaletta: 71 sähköpostilla ja 29 kirjepostilla.

5.2 Kyselylomake

Aineistonkeruu menetelmänä käytettiin kyselylomaketta. Lomake on liitteenä (liite 1). Kysely jakautui neljään osaan: taustatietoihin, motiivikyselyyn, tyytyväisyyskyselyyn ja palauteosioon. Taustatiedot selvitetiin monivalinta- ja sekamuotoisilla kysymyksillä.

Motiivi- ja tyytyväisyys kysymyksiin vastattiin viisiportaisella Likertin asteikolla. Motiiviväittämät ja tyytyväisyyskysymykset olivat koostettu Pöyhjän (2004) Pro-Gradu tutkielman väittämien avulla. Pöyhjän tutkielman motiiviväittämät olivat taas osittain muodostettu Farrelin, Johnstonin ja Twynamin (1998) tutkimuksesta, jossa tutkittiin naisten curlingin MM-kisojen vapaaehtoisten osallistumismotiiveja (Pöyhjä 2004, 35).

Asteikkokysymysten jälkeen kysyttiin vielä monivalintakysymyksellä kokemuksen vaikutusta osallistumiseen tulevaisuudessa. Lopussa oli mahdollista antaa kisaorganisaatiolle palautetta avoimen kysymyksen vastausmuodossa. Kyselyn sisältöön oli vaikuttamassa minun lisäksi Lappeenrannan Urheilu-Miesten puheenjohtaja Jarmo Viskari. Kyselyn ymmärrettävyys testattiin kolmella aikuisella henkilöllä, jonka jälkeen se lähetettiin kohderyhmälle.

Kyselylomakkeet lähetettiin kohderyhmälle kirjepostilla 27.9, sekä sähköpostitse 28.9. Kaikkien kyselylomakkeiden viimeinen palautuspäivä oli 4.10. Vastausaika oli siis seitsemän päivää. Lomakkeet lähetettiin sadalle vapaaehtoiselle ja lomakkeita palautui kaiken kaikkiaan 53 kappaletta. Vastausprosenttia 53 voidaan pitää keskitasoisena.

5.3 Reliabiliteetti ja validiteetti

Reliabiliteetilla tarkoitetaan määrällisessä tutkimuksessa tulosten tarkkuutta.

Reliabiliteetti tarkoittaa myös luotettavuutta: tutkimusten maailmassa tämä tarkoittaa sitä, että tutkimus voidaan toistaa samanlaisin tuloksin eri olosuhteissa. Eli reliabiliteetti tarkoittaa tulosten toistettavuutta. (Heikkilä 2001, 30.)

Tämä kyselytutkimus koostuu pääosin suljetuista kysymyksistä, joiden tulkinnassa ei ole tulkinnanvaraa, joten tulokset ovat tarkkoja. Motivaation rakentumista selventävissä

kysymyksiä oli tutkimuksessa 33. Samaa asiaa motiivia koskevia kysymyksiä oli listassa useampia, joiden avulla nähtiin onko kysymyksiin vastattu johdonmukaisesti.

Validiteetilla tarkoitetaan tutkimuksen pätevyyttä, eli tutkimuksen pitää mitata sitä, mitä oli tutkimuksen tavoitteeksi asetettu. Kyselyyn kysymysten pitää selventää siis ne asiat, mitä tutkimusongelmiksi on asetettu. (Heikkilä 2001, 29.)

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan siis vapaaehtoisten motivaation rakentumista, ja taustatietojen vaikutusta niihin. Vapaaehtoistyön järjestelyiden tasoa selvennetään kyselyn lopussa 13 kysymyksellä, jotka koskevat muun muassa tiedotusta, työolosuhteita ja palkitsemista.

5.4 Analysointi

Kyselylomakkeen tiedot koodattiin tietokoneelle Microsoft Excel- ohjelmaa apuna käyttäen. Yleistilanteen hahmottamiseksi aineistosta tutkittiin suoria jakaumia ja niiden tunnuslukuja. Suorien jakaumien avulla pyrittiin tarkastelemaan muun muassa vapaaehtoisten taustatietoja, motiivien tärkeyttä ja tyytyväisyyttä järjestelyihin. Ristiintaulukointia käytettiin vertailtaessa taustatekijöitä motiivikyselyn ja tyytyväisyyskyselyn tuloksiin.

Motiivit jaettiin kahdeksaan eri motiiviryhmään, joista seitsemän oli samoja kuin Pöyhien (2004) Pro-Gradu tutkielmassa. Motiiviryhmät koostuivat kahdesta tai useammasta motiivista. Motiiviryhmien tärkeimmistä motiiveista muodostettiin summamuuttujat, joiden avulla motiiviryhmät voitiin laittaa tärkeysjärjestykseen.

6 Vapaaehtoisten taustatekijät

Kyselyitä lähetettiin 100 kappaletta ja niitä palautui 53. Vastaajista oli miehiä 26 eli 49 % ja naisia 27 eli 51 %. Suurimmat ikäluokat olivat 41-50-vuotiaat 28,3 % vastanneista ja 51-65-vuotiaat 30,2 % vastanneista. (Taulukko 1.)

Taulukko 1. Ikäjakauma (n=53)

Ikäluokka	F	%
18-30 v.	4	7,5
31-40 v.	9	17,0
41-50 v.	15	28,3
51-65 v.	16	30,2
66-80 v.	8	15,1
81-95 v.	1	1,9

Keski-ikäisten ja ikääntyvien määrä on suhteessa vastaajien siviilisäädyn tilanteeseen: 73,1 % avo- tai avioliitossa, 11,5 % eronneita, 11,5 % naimattomia ja 3,8 % leskiä.

Työntekijät olivat ylivoimaisesti suurin joukko tarkasteltaessa vastaajien sosioekonomista asemaa. Heitä oli 43,1 % vastanneista. Eläkkeellä ilmoitti olevansa 35,3 % vastaajista. (Taulukko 2.)

Taulukko 2. Sosioekonominen asema (n=51)

Toimi	F	%
Työntekijä	22	43,1
Eläkeläinen	18	35,3
Esimies	4	7,8
Yrittäjä	3	5,9
Opiskelija	2	3,9
Kotiäiti/-isä	1	2
Työtön	1	2

Suurimmalla osalla, 37,3 % vastaajista, on korkeimpana suoritettuna koulutuksena ammattioppilaitos. Tämä on korrelaatiossa työntekijöiden suureen määrään 43,1 % vastanneista. Koska opiskelijoita ja työttömiä oli yhteensä vain 5,9 % vastanneista, niin myös peruskoulun (9,8 %) ja lukion (11,8 %) suorittaneiden määrä korreloituu työntekijöiden suureen määrään. (Taulukko 3.)

Taulukko 3. Korkein suoritettu koulutus (n=51)

Koulutustaso	F	%
Ammattioppilaitos	19	37,3
Korkeakoulu/ Yliopisto	13	25,5
Ammattikorkeakoulu	7	13,7
Lukio	6	11,8
Peruskoulu	5	9,8
Tutkijakoulutus (tohtori/lisensiaatti)	1	2,0

6.1 Vapaaehtoisten suhde yleisurheiluun

Kyselytutkimukseen vastanneista 53,8 % ilmoitti olevansa Lappeenrannan Urheilumiesten jäsen, kun taas 42,3 % ei kuulunut mihinkään yleisurheiluseuraan. Yksi vastaajista ilmoitti kuuluvansa johonkin muuhun yleisurheiluseuraan ja yksi vastaajista ilmoitti olevansa LUM:n sekä jonkun muun yleisurheiluseuran jäsen.

Taulukossa 4 on kuvailtu vapaaehtoisten suhdetta yleisurheiluun. Kysymyksessä pystyi valitsemaan useita vaihtoehtoja. 69,2 % seurasi yleisurheilu televisiosta. Televisiosta yleisurheilua seuraavista vapaaehtoisista 55,6 % käy myös paikan päällä seuraamassa yleisurheilua. Televisiosta yleisurheilua seuraavista 44,4 % on harrastanut yleisurheilua nuorempana, on yleisurheilijan vanhempi tai isovanhempi ja toimii myös toimitsijana. Lajin parissa vietetään siis aikaa oman aktiiviuran jälkeenkin.

Taulukko 4. Suhde yleisurheiluun (n=52)

Suhde lajiin	F	%
Seuraan televisiosta yleisurheilua	36	69,2
Lapseni tai lapsenlapseni yleisurheilee	23	44,2
Yleisurheilin nuorempana	22	42,3
Seuraan paikan päällä yleisurheilua	22	42,3
Toimitsija	21	40,4
Yleisurheilen itse	6	11,5
Joku lähipiiristäni yleisurheilee	6	11,5
Valmentaja	2	3,8
Ohjaan urheilukouluja	2	3,8
Ei suhdetta lajiin	1	1,9

6.2 Vapaaehtoisten suhde kilpailuihin

Melkein kaikki vastaajat (87 %) olivat saaneet tiedon kilpailusta seuran sisäisen tiedotuksen kautta. 9,8 % vastanneista kertoi saaneen tiedon ystäviltään ja 3,9 % oli oma perhe ollut tiedonantajana.

Taulukossa 5 on eroteltu eri työtehtävien työntekijöiden määrää kilpailuissa. Ylivoimaisesti eniten (58 %) vastanneista on toiminut toimitsijana.

Taulukko 5. Tehtävät kilpailuissa (n=50)

Tehtävä	F	%
Toimitsija	29	58
Ruokailu/buffet	7	14
Lajijohtaja	6	12
Ensiapu	3	6
Kilpailutoimisto/calling	3	6
Kilpailujen kasaus/purku	2	4
Lähetti	0	0
Tulospalvelu	0	0

jokin muu, mikä?	0	0
------------------	---	---

Vastanneista 62,2 % oli osallistunut aiemmin yleisurheilukilpailujen vapaaehtoistyöhön. Aiemmin osallistuneiden työkokemus yleisurheilukilpailujen vapaaehtoistyöstä vaihteli 50 vuodesta yhteen vuoteen, keskiarvon ollessa 12,3 vuotta. Suurimmalla osalla oli jo siis työkokemusta pitkältä ajalta. Ensimmäistä kertaa mukana yleisurheilukilpailujen vapaaehtoistyössä oli 15,6 % vastanneista.

7 Tulokset

Tulokset käsitellään tutkimuksen pääongelman ja alaongelmien mukaisessa järjestyksessä. Työn lopussa olevissa liitteissä on kyselylomakkeen mallikappale, sekä kaikkien motiiviväittämien vastausten lukumäärät, keskiarvot, keskihajonnat ja moodit.

7.1 Mikä motivoi ihmisiä tulemaan vapaaehtoisiin yleisurheilukilpailuihin?

Vapaaehtoistyöntekijöiden motivaation rakentuminen on tämän tutkimuksen keskeisin tutkimusongelma. Selvitän tässä kappaleessa tärkeimpiä ja vähiten tärkeitä motiiveja osallistumiselle. Vastauslomakkeessa käytettiin Likertin 5-portaista asteikkoa, jossa 5 tarkoittaa ”erittäin tärkeää”, 4 ”tärkeää”, 3 ”melko tärkeää”, 2 ”ei kovin tärkeää” ja 1 ”ei lainkaan tärkeää”.

Vertailtaessa eri motiiviväittämien keskiarvoja nousee tärkeimmäksi motiiviksi ”seuratyöhön kuuluu talkootyö” (M=4,18). Tätä väittämää piti erittäin tärkeänä 24 vastannutta eli 47 % vastanneista. Vähiten tärkein motiivi vastanneiden mielestä on ”vapaaehtoiset saavat toimitsijapaidan” (M=1,98). Vastanneista 27 eli 53 % vastanneista ei pitänyt väittämää lainkaan tärkeänä. (Taulukko 6.)

Taulukko 6. Osallistumisen tärkeimmät ja vähiten tärkeimmät motiivit

Tärkeimmät motiivit	M	Vähiten tärkeimmät motiivit	M
Seuratyöhön kuuluu talkootyö	4,18	Vapaaehtoiset saavat toimitsijapaidan	1,98
Halusin auttaa Lappeenrannan-Urheilu Miehiä osallistumalla vapaaehtoistyöhön	4,10	Minulla ei ollut muutakaan tekemistä kilpailujen aikana	2,06
Halusin auttaa kilpailuja menestymään	3,86	Halusin jatkaa perheeni perinnettä osallistua vapaaehtoistyöhön	2,10
Halusin tehdä jotain hyödyllistä	3,79	Jos minä en olisi osallistunut vapaaehtoistoimintaan, ei kukaan muukaan olisi tehtävää	2,17

		hoitanut	
Vapaaehtoisten hyvä ryhmähenki	3,60	Vapaaehtoisena pääsen osallistumaan kilpailuihin paremmin, verrattuna katsojan rooliin	2,18

7.2 Mitä eri motiiveja vapaaehtoisilla on?

Motivaatiota koskevat kysymykset ovat jaettu kahdeksaan eri osaan.

Kysymysten kahdeksan eri motiivien ryhmää ovat:

- 1) aatteellisen toiminnan ja filantropian motiiviryhmä
- 2) tradition / velvollisuuden tunteen motiiviryhmä
- 3) kokemuksen saamisen / oppimisen motiiviryhmä
- 4) yhdessä toimimisen / yhteisöllisyyden motiiviryhmä
- 5) materialististen etujen motiiviryhmä
- 6) ajankohdan motiiviryhmä
- 7) lajiin liittyvä motiiviryhmä
- 8) aikaisemman kokemuksen motiiviryhmä

Aatteellisen toiminnan ja filantropian motiiviryhmän kärkimotiivit: seuratyöhön kuuluu talkootyö, halu auttaa Lappeenrannan Urheilu-Miehiä osallistumalla vapaaehtoistyöhön ja halu auttaa kilpailuja menestymään. Motiivit kertovat vastaajien suhteesta Lappeenrannan Urheilu-Miehiin ja viittaavat halukkuuteen olla mukana seuran tukemisessa.

Tradition ja velvollisuuden tunteen motiiviryhmässä kärkimotiiveiksi tulivat seuraavat motiivit: minun odotetaan osallistuvan kilpailujen vapaaehtoistyöhön, jos minä en olisi osallistunut vapaaehtoistoimintaan, ei kukaan muukaan olisi tehtävää hoitanut ja halusin jatkaa perheeni perinnettä osallistua vapaaehtoistyöhön. Motiivit kuvastavat suhdetta vapaaehtoistyöhön velvollisuudeksi, joka voi olla esimerkiksi perheen perinteinen tapa tukea seuraa.

Kokemuksen saamisen sekä oppimisen motiiviryhmässä kärkimotiiveiksi muodostuivat seuraavat motiivit: halu saada käytännön kokemusta, tämä oli ainutkertainen tilaisuus ja työkokemuksen saaminen. Nämä motiivit ovat selvästi instrumentaalisia eli toiminnasta haetaan jotain hyötyä itselle.

Yhdessä toimimista ja yhteisöllisyyttä korostavassa motiiviryhmässä kärkimotiiveiksi tulivat: vapaaehtoisten hyvä ryhmähenki, halu olla osa kilpailujen yhteisöä ja halu olla vuorovaikutuksessa ihmisten kanssa. Motiiviryhmän motiivit kuvastavat yhdessä kokemisen ja yhteenkuuluvuuden tunteen tärkeyttä.

Materialistisia etuja korostavassa motiiviryhmässä kärkimotiiveiksi muodostuivat seuraavat motiivit: vapaaehtoiset saavat ilmaisen ruokailun, vapaaehtoiset pääsevät osallistumaan paremmin kilpailuihin, verrattuna katsojan rooliin ja vapaaehtoiset saavat toimitsijapaidan. Nämä motiivit kertovat rahanarvoisten etuuksien tavoittelusta.

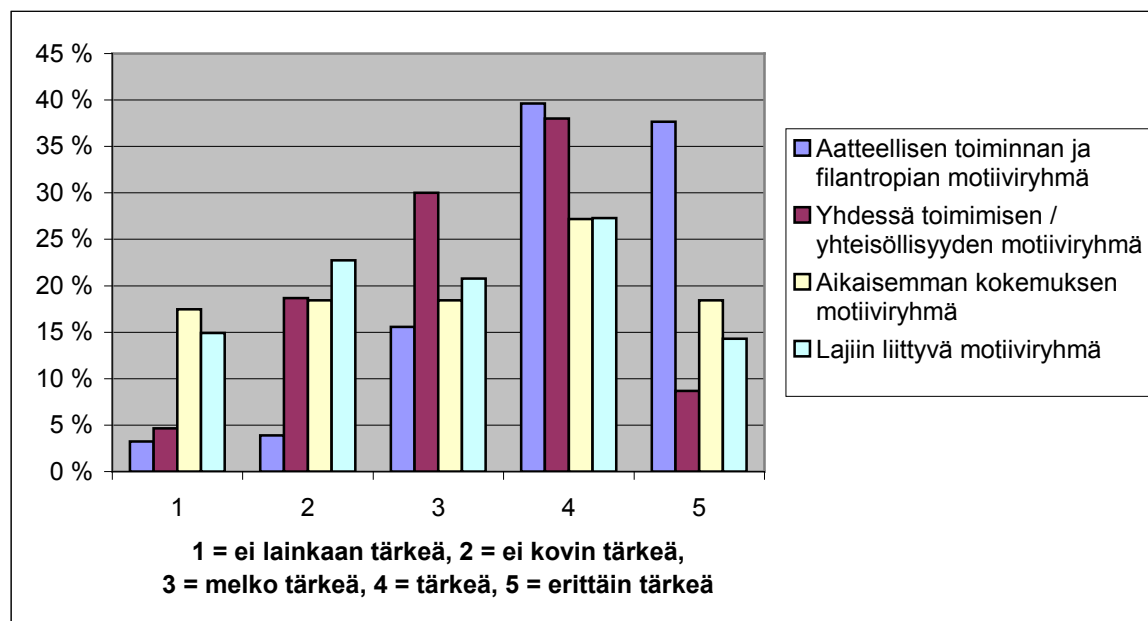
Ajankohdan motiiviryhmän kärkimotiivit: minulla on nykyään enemmän vapaa-aikaa ja minulla ei ollut muutenkaan tekemistä kilpailujen aikana. Motiiveissa korostuu ajankohtaisuus, eli vapaaehtoistyöhön osallistuminen on vain yksi tapa käyttää tuota aikaa.

Lajin liittyvässä motiiviryhmässä korostuvat yleisurheiluun liittyvät motiivit. Kärkimotiiveina: osallistun muutenkin yleisurheilutoimintaan ja osallistuin, koska lajina oli yleisurheilu sekä halusin laajentaa näkemystäni yleisurheilusta. Näissä motiiveissa tulee esille vapaaehtoisen aktiivinen suhde yleisurheiluun.

Aiemman kokemuksen motiiviryhmässä korostuvat taidon ja kokemuksen hyödyntäminen. Kärkimotiiveina: taitojani tarvittiin kilpailuissa ja minulla oli aiempaa kokemusta vastaavasta työstä. Nämä motiivit kertovat lajituntemuksen esiintuomisesta sekä aiemmasta työkokemuksesta vastaavista tehtävistä.

Jos motiiviryhmien kärkimotiiveista muodostetaan erilliset summamuuttujat, niin motiiviryhmät 1 (aatteellisen toiminnan ja filantropian motiiviryhmä), 4 (yhdessä toimimisen / yhteisöllisyyden motiiviryhmä), 8 (aikaisemman kokemuksen

motiiviryhmät) ja 7 (lajiin liittyvä motiiviryhmä) muodostavat tärkeimmät osallistumista kuvaavat motiiviryhmät. Näiden summamuuttujien vastaukset on purettu kuviossa 2.

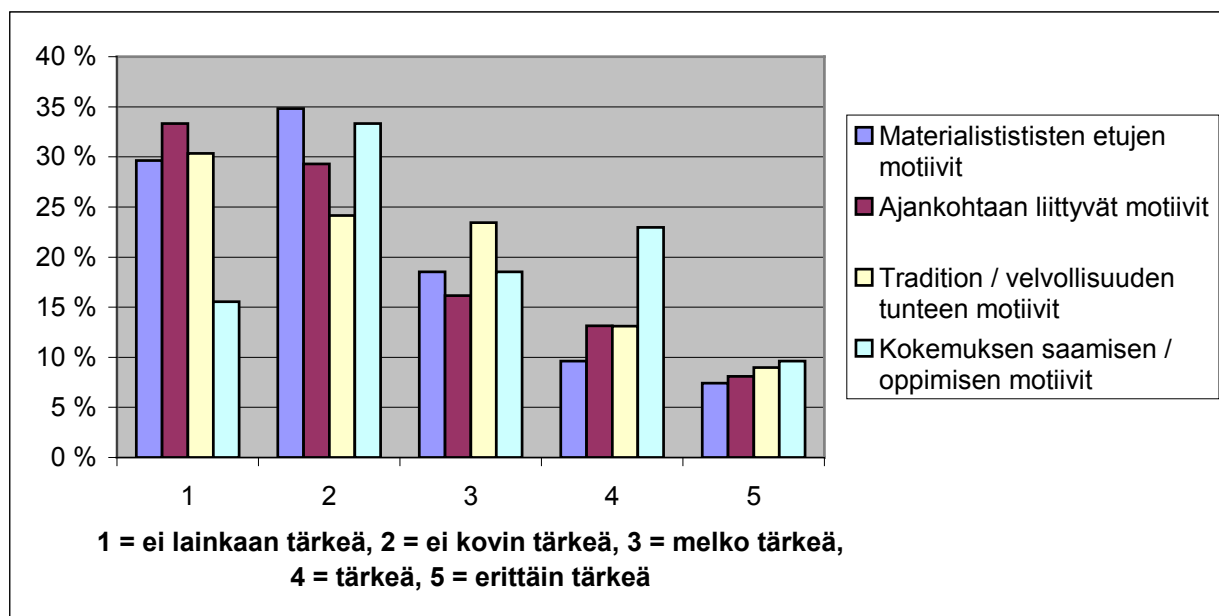
Kuvio 2. Tärkeimmät osallistumismotiivien ryhmät

Kuvio 2:n motiiviryhmistä lasketut kärkimotiivien keskiarvot ovat aatteellisen toiminnan ja filantropian motiiviryhmässä 4,05, yhteisöllisyyden ja yhdessä toimimisen motiiviryhmässä 3,27, aikaisemman kokemuksen motiiviryhmässä 3,11 ja lajiin liittyvässä motiiviryhmässä 3,02.

Aatteellisen toiminnan ja filantropian motiiviryhmässä motiivit kertovat vastaajien suhteesta Lappeenrannan Urheilu-Miehiin ja järjestettyihin kilpailuihin. Motiivit kuvastavat vapaaehtoisten seurauskollisuutta ja halua tukea seuraa omalla työpanoksellaan. Vastauksista päätellen seuran kilpailutoimintaan sitouttaminen on onnistunut tämän kohderyhmän kohdalla.

Yhteisöllisyyden ja yhdessä toimimisen motiiviryhmässä motiivit olivat erittäin tärkeitä vain 9 % vastanneista, kun taas aatteellisen toiminnan ja filantropian motiivit olivat erittäin tärkeitä 38 % vastanneista. Seuran tukemisen motiivit olivat siis selkeästi tärkeimpiä osallistumismotiiveja verrattuna tärkeimpiä osallistumismotiivi ryhmiä keskenään.

Vähiten tärkeimmät osallistumista kuvaaviksi motiiviryhmiksi jäivät siis 5 (materialististen etujen motiiviryhmä), 6 (ajankohdan motiiviryhmä), 2 (tradition/velvollisuuden tunteen motiiviryhmä) ja 3 (kokemuksen saamisen / oppimisen motiiviryhmä), kun motiiviryhmien kärkimotiiveista muodostettiin summamuuttujat. Näiden summamuuttujien vastaukset on käsitelty kuviossa 3.

Kuvio 3. Vähiten tärkeimpien osallistumismotiivien ryhmät

Kuvio 3:n motiiviryhmien summamuuttujista lasketut keskiarvot olivat materialististen etujen motiiviryhmässä 2,16, ajankohtaan liittyvässä motiiviryhmässä 2,32, tradition ja velvollisuuden tunteen motiiviryhmässä 2,41 ja kokemuksen saamisen ja oppimisen motiiviryhmässä 2,57.

7.3 Sukupuolen ja iän vaikutukset motiiveihin

Vertailtaessa tärkeimpiä motiiviryhmien eroja sukupuolittain, oli eroja ainoastaan aikaisemman kokemuksen motiiviryhmässä. Nämä motiivit olivat hiukan tärkeimpiä miehille kuin naisille. Ero on yhteydessä työkokemuksen määrään: miehillä keskimääräinen työkokemus yleisurheilukilpailujen vapaaehtoistyöstä oli 14,2 vuotta, kun vastaava luku naisilla oli 10,1 vuotta. Miehistä kolme ei ollut aikaisemmin osallistunut yleisurheilukilpailujen vapaaehtoistyöhön, kun naisista ensikertalaisia oli neljä. Ero selittynee siis sillä, että aikaisempaa kokemusta omaavat miehet olivat olleet

pidempään mukana yleisurheilukilpailujen vapaaehtoistyössä. Vähiten tärkeissä motiiviryhmissä ei sukupuolten välisiä eroja ollut havaittavissa.

Ikäluokittain tarkasteltaessa löytyi kaikista tärkeimmistä motiiviryhmistä eroja. Yli ja alle 50-vuotiaiden motiiviryhmien keskiarvot ovat esitelty taulukossa 7.

Taulukko 7. 18–50-vuotiaiden ja yli 50-vuotiaiden tärkeimpien motiiviryhmien keskiarvot

Ikäluokka	Aatteellisen toiminnan ja filantropian motiivit	Yhteisöllisyyden ja yhdessä toimimisen motiivit	Aikaisemman kokemuksen motiivit	Lajiin liittyvät motiivit
18–50-vuotiaat (n = 28)	3,75	3,01	2,90	2,55
51–95-vuotiaat (n = 25)	4,40	3,60	3,75	3,18

Taulukossa 7 esitettyjen ikäluokkien keskiarvoerot ovat selkeitä. Yli 50-vuotiailla on kauttaaltaan parempi keskiarvo eri motiiviryhmissä. Aatteellisen toiminnan ja filantropian keskiarvojen eroavaisuudet ovat yhteydessä seuran jäsenyyteen. Lappeenrannan Urheilu-Miesten jäseniä oli yli 50-vuotiaista 68 %, kun vastaava luku 18–50-vuotiailla oli 39 %.

Aikaisemman kokemuksen motiivien tuloksissa oli ikäluokkien kesken suurin ero keskiarvoissa. Ero selittyy kokemuksen kautta: yli 50-vuotiailla oli aikaisempaa työkokemusta yleisurheilukilpailujen vapaaehtoistyöstä keskimäärin 20,9 vuotta, kun vastaava luku 18–50-vuotiailla oli 4,4 vuotta. Työkokemus selittää myös yli 50-vuotiaiden korkeampaa yhteisöllisyyden ja yhdessä toimimisen motiiveja: kun vapaaehtoistyötä tehdään yhdessä 20 vuotta, niin osallistumismotiivit yhdessä toimimiseen todennäköisesti vahvistuvat.

Ikäluokittain tarkasteltaessa löytyi myös vähiten tärkeimmistä motiiviryhmistä eroja. Yli ja alle 50-vuotiaiden vähiten tärkeimpien motiiviryhmien keskiarvot ovat esitelty taulukossa 8.

Taulukko 8. 18–50-vuotiaiden ja yli 50-vuotiaiden vähiten tärkeiden motiiviryhmien keskiarvot

Ikäluokka	Materialististen etujen motiivit	Ajankohtaan liittyvät motiivit	Tradition ja velvollisuuden tunteen motiivit	Kokemuksen saamisen ja oppimisen motiivit
18–50-vuotiaat (n = 28)	1,98	2,04	2,07	2,67
51–95-vuotiaat (n = 25)	2,38	2,67	2,82	2,45

Taulukosta 8 huomaamme, että yli 50-vuotiailla on keskimäärin korkeampi osallistumismotiivi myös vähiten tärkeissä motiiviryhmissä, lukuun ottamatta kokemuksen saamisen ja oppimisen motiiveja. Tämä onkin johdonmukaista, koska yli 50-vuotialla oli työkokemusta keskimäärin yli 20 vuoden verran.

Tradition ja velvollisuuden tunteen motiivit olivat selvästi voimakkaampia yli 50-vuotiailla, joka sekin on yhteydessä suureen työkokemuksen määrään. Ajankohtaan liittyvien motiivien erot olivat äkkiseltään yllättäviä ikäluokkia vertailtaessa: yli 50-vuotiaille oli ajankohdalla selvästi enemmän väliä kuin 18–50 -vuotiailla. Kun ajankohdan motiiviväittämien vastauksia tarkasteltiin syvemmin, huomattiin, että motiiviväittäjä ”minulla on nykyään enemmän vapaa-aikaa” oli syy suureen vaihteluun keskiarvoissa. Kyseiseen väittämän oli yli 50-vuotiaista merkannut tärkeäksi tai erittäin tärkeäksi 52 %. Tämä kertoo myös suuresta eläkkeellä olevien määrästä, joita yli 50-vuotiaista oli 68 %. Kun taas vertailtiin väittämän ”minulla ei ollut muutenkaan tekemistä kilpailujen aikana” vastauksia, huomattiin, ettei merkittäviä eroja ollut ikäluokkien välillä.

7.4 Siviilisäädyn, harrastuneisuuden ja koulutuksen vaikutukset motiiveihin

Avio – tai avoliitossa olevien ja ei avio- tai avoliitossa olevien välillä ei ollut merkittäviä eroja tärkeimmissä, eikä vähiten tärkeimmissä motiiviryhmissä. Myöskään yleisurheilua harrastaneiden, ohjanneiden ja valmentaneiden ja yleisurheilussa muuta kautta mukana olevien väleillä ei ollut eroja motiiviryhmissä.

Verrattaessa urheilukoululaisten vanhempien vastauksia muita kautta yleisurheilun kanssa tekemisissä olevien vastauksiin ei eroja löytynyt vähiten tärkeimmistä motiiviryhmistä, mutta tärkeimmistä motiiviryhmästä eroja kuitenkin löytyi: Aatteellisessa toiminnassa ja filantropian motiiviryhmässä keskiarvot olivat 4,28 – 3,86 urheilukoululaisten vanhempien ja isovanhempien hyväksi. Seuran tukemisen motiivit olivat siis urheilukoululaisten vanhemmilla ja isovanhemmilla vähän korkeammalla tasolla, kuin muilla vapaaehtoisilla. Lajiin liittyvässä motiiviryhmässä keskiarvot olivat 3,38 – 2,75. Urheilukoululaisten vanhemmille ja isovanhemmille merkitsee siis yleisurheiluun liittyvät motiivit jonkun verran enemmän, kuin muille vapaaehtoisille.

Koulutustaustan perusteella taulukoituja eroja löytyi pelkästään vähiten tärkeimmistä motiiviryhmistä. Ensimmäisen ja toisen asteen koulutuksen käyneiden motiiviryhmien keskiarvot olivat kauttaaltaan parempia, kuin kolmannen asteen suorittaneilla. Suurin ero keskiarvoissa (2,87 – 2,19) oli kokemuksen saamisen ja oppimisen motiiviryhmässä. Eri koulutusasteiden ikäjakaumat eivät kuitenkaan olleet tähän eroon syynä, koska kolmannen asteen suorittaneiden keskimääräinen ikä oli alhaisempi kuin alemman koulutus asteen suorittaneilla.

7.5 Tyytyväisyys kilpailujen järjestelyihin

Motivaation kartoittamisen lisäksi kyselylomakkeessa selvitettiin vapaaehtoisten tyytyväisyyttä kilpailujen järjestelyihin. Tyytyväisyyttä mitattiin 13 väittämällä, jotka kuuluivat kisa-organisaation vastuualueisiin. Myös tyytyväisyyttä mitattiin Likertin 5-portaisella asteikolla, jossa numero 1 tarkoitti “ei lainkaan tyytyväinen”, 2 “ei kovin tyytyväinen”, 3 “melko tyytyväinen”, 4 “tyytyväinen” ja 5 “erittäin tyytyväinen”.

Taulukossa 9 on tyytyväisyys-kyselyn tulokset. Vastausten keskiarvot vaihtelevat 3,55-4,14 välillä, moodin ollessa jokaisessa vastauksessa 4. Vastauksista päätellen vapaaehtoiset ovat olleet hyvin tyytyväisiä kisa-organisaation järjestelyihin, eikä millään osa-alueella ole tullut suurempia ongelmia.

Taulukko 9. Tyytyväisyys vapaaehtoistyön järjestelyihin

Tyytyväisyys	Vastausten lukumäärä (N)	Vastausten keskiarvo (M)	Keskihajonta	Moodi
1 Tiedotukseen ennen kilpailuja	52	3,58	0,75	4
2 Tiedotukseen kilpailujen aikana	52	3,81	0,66	4
3 Työstä suoriutumiseen tarvittavaan perehdytykseen	51	3,78	0,73	4
4 Työvuoroihin	51	4	0,66	4
5 Tehtävääsi kilpailuissa	51	4,14	0,63	4
6 Työolosuhteisiin	52	3,81	0,93	4
7 Ruokailuun työpäivänä	52	3,94	0,80	4
8 Työasuun	51	3,80	0,69	4
9 Sosiaaliin (tavaransäilytys, wc:t)	51	3,55	1,08	4
10 Liikkumiseen kilpailupaikalla	52	3,90	0,63	4
11 Pysäköintijärjestelyihin	50	3,68	0,82	4
12 Saamaasi tunnustukseen kilpailun aikana	50	3,82	0,94	4
13 Saamaasi kannustukseen ja tukeen kilpailujen aikana	51	3,75	0,82	4

Kokemus kilpailuiden vapaaehtoistyöstä vaikutti vapaaehtoistyöhön osallistumiseen tulevaisuudessa seuraavasti: todennäköisesti lisää osallistumista tulevaisuudessa 44,2 %, kokemuksella ei todennäköisesti ole vaikutusta osallistumiselle tulevaisuudessa 53,8 % ja todennäköisesti vähentää osallistumista tulevaisuudessa 1,9 %.

7.5.1 Tiedonkulku ja perehdytys

Tiedonkulkuun ennen kilpailuja panostettiin suuren vapaaehtoistyöntekijöiden määrän takia. Seuran sisäisellä tiedotuksella tavoitettiin urheilukoululaiset, urheilijat sekä heidän perheensä. Lajijohtajat, naisjaoston puheenjohtaja, kasaus- ja purkuryhmän johtaja sekä ensi-apu johtaja tiedottivat kilpailuista aikaisemmin vastaavissa tehtävissä olleille vapaaehtoisille. Kaikille vapaaehtoisille pidettiin yhteinen toimitsija-info kolme päivää ennen kilpailuja. Infossa annettiin yleisiä ohjeita kilpailujen johtajan toimesta, jonka jälkeen lajijohtajat antoivat ohjeita ja aikatauluja omille ryhmäläisilleen. Lisäksi jaettiin toimitsijapaidat, joita piti käyttää kilpailujen aikana.

Tiedonkulusta kilpailujen aikana vastasivat kunkin ryhmän johtajat, jotka saivat ohjeet taas seuran työntekijöiltä ja puheenjohtajalta. Kilpailutoimistossa oli jaossa lajisuorituspaikkojen vastaavien puhelinnumero-listoja, jotka auttoivat nopeassa tiedonsaannissa kilpailujen aikana. Tulosten ja pöytäkirjojen liikenteestä vastasivat kilpailujen lähetit, jotka muodostettiin seuran urheilukoululaisista.

Tehtäviin perehdyttämisestä vastasivat kunkin osa-alueen johtajat. Esimerkiksi toimitsijoiden perehdyttämiseen oli varattu aikaa noin puoli tuntia ennen lajin alkua. Osa toimitsijoista oli ensikertalaisia, joten perusasioidenkin läpikäyminen oli tärkeää. Myös kokeneimpien toimitsijoiden vinkit auttoivat ensikertalaisia sujuvaan tehtävän hoitamiseen.

7.5.2 Työajat, tehtävä, työolosuhteet ja liikkuminen kilpailuissa

Työajat muokattiin kullekin vapaaehtoiselle sopivaksi. Osa pääsi osallistumaan muutaman tunnin vuoroon ja jotkut tulivat joka päivä kilpailujen alkaessa ja poistui kilpailujen loputtua. Kunkin osa-alueen johtajat jakoivat vapaaehtoiset tehtäviinsä. Tätä tehtäviin jakoa voidaan pitää erityisen onnistuneena sillä se sai kaikista suurimman keskiarvon (4,14) tyytyväisyyskyselyssä. Suuri keskiarvo voi kertoa myös siitä, ettei vastaajille ollut niin tärkeää tehtävän sisältö, vaan se että pääsi osallistumaan yleensäkin isojen kilpailujen läpivientiin.

Työolosuhteet olivat kilpailuissa kuumat. Kilpailut ajoittuivat heinäkuun alkuun ja keli oli helteinen kaikkina päivinä. Riittävään nesteeseen saantiin panostettiin toimittamalla vesikanisterit ja kertakäyttömukit kullekin lajisuorituspaikalle. Kilpailuissa oli käytössä neljä eri kenttää, sekä maantiekävelijöille oli varattu väylä kentän läheisyydestä. Paikalta toiselle siirryttiin lajihohtajien opastuksella. Urheilijoita varten oli käsiohjelmiin tehty kartta havainnollistamaan kilpailupaikkojen sijaintia, joiden avulla myös osa vapaaehtoisista löysi suorinta tietä paikan päälle.

7.5.3 Ruokailu, sosiaalityilat, toimitsija-asu, tukeminen ja palkitseminen

Ruokailu järjestettiin stadionin läheisyydessä isossa teltassa, jossa päivän aikana sai nauttia lounaan ja kahvin. Välittömässä läheisyydessä oli myös wc-tilat, mutta esimerkiksi pukuhuoneita ei vapaaehtoisilla ollut käytössä. Tavaransäilytys onnistui myös kilpailukansliassa, mutta suurin osa otti tavaransa mukaan suorituspaikoille. Tilapäiskäymälöitä oli toimitettu kentän ulkopuolisille suorituspaikoille, joissa ei ollut tavallisia käymälöitä käytettävissä. Vaikka sosiaalityloihin oltiin vähiten tyytyväisiä tyytyväisyyskyselyssä, sai se silti keskiarvoksi 3,55.

Vapaaehtoistyöstä kannustaminen ja tukeminen tapahtuivat ryhmävastaajien, kilpailujen päällikön sekä välillä myös kilpailijoiden toimesta. Tyytyväisyysväittämässä ”kuinka tyytyväinen olet saamaasi kannustukseen ja tukeen kilpailun aikana” löytyi ensikertaa ja aikaisemmin vastaavissa tehtävissä olleiden kesken eroja. Ensikertalaisilla väittämän keskiarvo oli 4,40, kun aikaisemmin mukana olleilla se oli 3,77. Tämä johtunee yksinkertaisesti siitä syystä, että heidän työskentelyyn kiinnitetään huomiota enemmän kuin tehtäviin perehtyneillä. Joskus huomio saattaa keskittyä liikaa ensikertalaisten työskentelyyn: keskiarvot olivat väittämässä ”kuinka tyytyväinen olet saamaasi tunnustukseen kilpailujen aikana” 4,55 – 3,84 ensikertaa mukana olleiden hyväksi. Lukemien mukaan ensikertalaiset saavat kannustuksen lisäksi myös tunnustusta enemmän kuin aikaisemmin vastaavissa tehtävissä olleet.

Varsinaista kilpailujen päätösjuhlaa tai palkitsemistilaisuutta ei kilpailun vapaaehtoisille järjestetty, mutta kauden loputtua järjestettiin kaikkien kilpailuiden vapaaehtoistyöntekijöille saunailta, jossa oli tarjolla ruokaa ja juomaa.

8 Päätelmät ja pohdinta

Kyselytutkimukseni mukaan kolme tärkeintä osallistumismotiivina vapaaehtoisille olivat ”Seuratyöhön kuuluu talkootyö”, ”Halusin auttaa Lappeenrannan Urheilu-Miehiä osallistumalla vapaaehtoistyöhön” ja ”Halusin auttaa kilpailuja menestymään”. Motiiveista huokuu suuri halukkuus seuran tukemiseen. Nämä motiivit kertovat sitoutumisesta seuran kilpailutoimintaan. Vapaaehtoiset saivat siis palkkion vapaaehtoistyöstä ensisijaisesti seuran tukemisen ilosta. Motiivit selkeyttävät myös sitä, miten seura pystyy sisäisen tiedotuksen avulla saamaan kilpailuihin töihin yli 220 vapaaehtoista työntekijää heinäkuuisena viikonloppuna.

Tutkimuksen alaongelmista suurin motiiviryhmiin vaikuttava muuttuja oli vastaajien ikä. Yli 50-vuotiailla oli kauttaaltaan korkeampi motivaatio tutkimuksen motiiviryhmissä verrattuna 18–50 -vuotiaisiin. Suurin ero näiden kahden ikäluokan välillä oli aikaisemman kokemuksen motiiviryhmässä. Ero on selitettävissä työkokemuksen määrällä: yli 50-vuotiailla oli keskimäärin noin 21 vuoden työkokemus yleisurheilukilpailujen vapaaehtoistyöstä, kun 18–50-vuotiailla kokemusta oli alle 5 vuotta. Työkokemuksen määrä selittää myös yli 50-vuotiaiden korkeampaa yhteisöllisyyden ja yhdessä toimimisen motiiveja: jos vapaaehtoistyötä tehdään yhdessä monia vuosia, niin osallistumismotiivit yhdessä toimimiseen todennäköisesti vahvistuvat.

Sukupuolittain eroja oli vain aikaisemman kokemuksen motiiviryhmässä, joka oli hiukan tärkeämpi miehille kuin naisille. Ero oli selitettävissä työkokemuksen määrällä: miehillä oli keskimäärin noin 4 vuotta enemmän työkokemusta kuin naisilla. Siviilisääty oli tutkimuksen alaongelmista ainoa, jolla ei ollut vaikutusta motiiviryhmien vastauksissa.

Tutkimukseni tärkeimmät yksittäiset motiivit olivat lähes samat kuin Välimäen (2008) Pro-Gradu työssä. Välimäki tutki työssään motivaation rakentumista vapaaehtoistyöhön joensuulaisessa yleisurheiluseurassa. Kvalitatiivisen tutkimuksen kolme tärkeintä yksittäistä motiivina olivat ”halu tehdä jotain hyödyllistä”, ”halu auttaa seuraa” ja ”oman lapsen urheiluharrastus”.

Tämän tutkimuksen tuloksista löytyi myös yhteys oman lapsen tai lapsenlapsen yleisurheiluharrastuksesta osallistumismotiiveihin: urheilevan lapsen vanhemmilla tai isovanhemmilla oli korkeampi motivaatio aatteellisen toiminnan ja filantropian- sekä lajiin liittyvissä motivaatioryhmissä, verrattuna muuta kautta yleisurheilussa mukana oleviin. Omien lasten yleisurheiluharrastus siis kasvattaa motivaatiota seuran auttamiseen ja lisää kiinnostavuutta lajia kohtaan.

Koulutustaustasta löytyi vähiten tärkeimmissä motiiviryhmissä eroja ensimmäisen ja toisen asteen koulutuksen suorittaneiden, ja kolmannen asteen koulutuksen suorittaneiden välillä. Suurin ero vastauksissa oli kokemuksen saamisen ja oppimisen motiiviryhmässä. Ehkä kolmannen asteen koulutuksen suorittaneet eivät näe tällaista tapahtumaa uuden oppimisen mahdollisuutena, kun taas ensimmäisen ja toisen koulutusasteen suorittaneet kokevat saavansa tapahtumasta hyödyllistä kokemusta. Esimerkiksi ulkomaalaisten urheilijoiden kanssa keskusteltaessa käytettiin englannin kieltä, joka saattoi olla ensimmäisen ja toisen koulutusasteen suorittaneille harvinainen kokemus.

Tämän tutkimuksen osallistumismotiivit viittaavat voimakkaasti yleismotivaation suuntaan. Koska ajankohdan motiivit eivät olleet vastanneille tärkeitä, niin voimme olettaa, että osallistumisvalmius seuran kilpailutoimintaan on korkealla tasolla ajankohdasta riippumatta. Vastauksien perusteella tehtyjen johtopäätösten mukaan seuran kilpailujen vapaaehtoistyöhön sitouttaminen on siis onnistunut. Näiden huomioiden perusteella voidaan olettaa, että suuri osa vapaaehtoisista työskentelee säännöllisesti Lappeenrannan Urheilu-Miesten järjestämissä kilpailuissa.

Tärkeimmät motiiviryhmät sisälsivät sekä sisäisiä että ulkoisia motiiveja. Aatteen ja filantropian-, aikaisemman kokemuksen ja lajiin liittyvät motiiviryhmät kuuluvat selkeästi taas sisäiseen motivaatioon. Toisaalta yhdessä olemisen ja yhteisöllisyyden motiiviryhmä viittaavat selvästi ulkoa tulevaan motivaatioon. Tässä tapauksessa ulkoinen motivaatio nousee tärkeäksi juuri yhteisöllisyyden takia: suuressa joukossa ihmisiä, joilla on samansuuntainen voimakas sisäinen motivaatio, syntyy motivaatio myös yhdessä toimimiseen.

Vertailtaessa tämän tutkimuksen tuloksia ja Pöyhiän (2004) jääkiekon MM2003-motiivaatiotutkimuksen tuloksia keskenään huomataan että, aatteellisen toiminnan ja filantropian sekä yhteisöllisyyden ja yhdessä toimimisen motiiviryhmät olivat molemmissa tutkimuksissa tärkeitä. Pöyhiän tutkimuksen kohdalla aatteellisen toiminnan ja filantropian motiiviryhmän motiivit kohdistuvat juuri kyseessä olevaan tapahtumaan ja lajin suureen medianäkyvyyteen.

Pöyhiän (2004) tutkimuksen tärkeimmät yksittäiset motiivit olivat ”halusin olla osa kisojen yhteisöä”, ”tämä oli ainutkertainen tilaisuus” ja ”halusin saada käytännön kokemusta”. Motiivit kertovat selvästi siitä, että tapahtumasta haetaan omakohtaista hyötyä ulkoisten motiivien kautta.

Lappeenrantalaisessa ja joensuulaisessa yleisurheiluseurassa tärkeimmät yksittäiset osallistumismotiivit seuran toimintaan olivat näiden tutkimusten mukaan samoja. Myös Pöyhiän (2004) jääkiekon MM2003 ja Metsärannan (2006) yleisurheilun MM2005 tutkimusten osallistumismotiiveissa löytyi paljon yhtymäkohtia. Voidaan siis todeta, että Suomessa urheiluseurojen järjestämään vapaaehtoistoimintaan osallistutaan ensisijaisesti halusta auttaa ja tukea seuraa, ja suurta huomiota herättäviin maailmanluokan urheilutapahtumiin osallistutaan ensisijaisesti ulkoisten motiivien takia.

Tämän tutkimuksen tyytyväisyyskyselyn vastaukset kertoivat vapaaehtoisten olevan kaiken kaikkiaan tyytyväisiä kilpailujen järjestelyihin. Eroavaisuuksia löytyi taustatietojen perusteella vain aikaisemman työkokemuksen määrästä: ensimmäistä kertaa mukana olleet vapaaehtoiset saivat kannustusta ja tunnustusta enemmän kuin aikaisemmin mukana olleet. Vaikka huomio keskittyikin kilpailuissa enemmän ensikertalaisten työskentelyyn, täytyy jatkossa panostaa enemmän tunnustuksen antamiseen myös muille, jotta huomio ei keskittyisi pelkästään uusiin vapaaehtoisiin.

Kuten tyytyväisyyskyselyn, niin myös motiivikyselyn vastaukset olisivat olleet ehkä erilaiset, jos olisin saanut kaikki kilpailuissa töissä olleet 180 täysi-ikäistä vapaaehtoista vastaamaan kyselytutkimukseeni. Näin olisi voinut olla myös, jos kysely olisi tehty jossain muussa Lappeenrannan Urheilu-Miesten järjestämässä kilpailussa. Esimerkiksi Lappeenranta Gamesien vapaaehtoiset saavat ylimääräisen vapaalipun kilpailuihin ja

lisäksi he pääsevät olemaan tekemisissä nimekkäiden urheilijoiden kanssa. Nämä materialistiset edut saattaisivat olla tärkeämpiä vapaaehtoisille, verrattuna tämän tutkimuksen materialistisiin etuihin.

Mielestäni tämän tutkimuksen aineisto oli kuitenkin tarpeeksi laaja kuvaamaan vapaaehtoisten työntekijöiden osallistumismotivaatiota ja tyytyväisyyttä Lappeenrannan Urheilu-Miesten järjestämiin kilpailuihin kaudella 2011.

Jatkotutkimuksena olisi mielenkiintoista vertailla jonkun urheiluseuran järjestämiä eri kokoluokan kilpailuja keskenään. Esimerkiksi piirikunnallisten kilpailuiden vapaaehtoisten osallistumismotiivit voisivat olla hyvinkin erilaisia verrattuna televisioitavien kansainvälisen tason kilpailuiden vapaaehtoisten motiiveihin.

Lähteet

Arponen, A. O. 2006. Luistinseurasta Lummiksi. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä.

Farrel, J. M., Johnston M. E. & Twynam, G. D. 1998. Volunteer Motivation, Satisfaction, and Management at an Elite Sporting Competition. Journal of Sport Management 12.

Harju, A. 2003. Yhteisellä asialla. Kansalaistoiminta ja sen haasteet. Dark Oy. Vantaa.

Heikkala, J., Honkanen, P., Laine, L., Pullinen, M. & Ruuskanen-Himma, E. 2003. Liikunnan- ja urheilun tarina. Luettavissa: http://slu-fi-bin.directo.fi/@Bin/5a11a55643c263785339e79d6abaec9e/1224445767/application/pdf/120775/Liik_ja_urh_tarina_72_dpi.pdf. Luettu: 12.10.2011.

Heikkilä, T. 2001. Tilastollinen tutkimus. 3. uudistettu painos. Oy Edita Ab. Helsinki.

Heinilä, K. 1975. Kehittyvä liikuntahallinto. Jyväskylän yliopisto. Liikuntasuunnittelun laitos. Tutkimuksia nro 8.

Heinilä, K. 1986. Liikuntaseura sosiaalisena organisaationa. Jyväskylän yliopisto. Liikuntasuunnittelun laitos. Tutkimuksia nro 38/1986.

Itkonen, H. 1996. Kenttien kutsu -tutkimus liikuntakulttuurin muutoksesta. Tammer-paino Oy. Tampere.

Itkonen, H. 2000. Kansalaistoiminta ja muutos. Teoksessa Itkonen, H., Heikkala, J., Ilmanen, K. & Koski, P. (toim.). Liikunnan kansalaistoiminta – muutokset, merkitykset ja reunaehdot, s. 11-26. Tammer-paino. Tampere.

Kansallinen liikuntatutkimus 2009–2010. Vapaaehtoistyö ja huippu-urheilu. SLU.

Koski, P. (2000a). Liikunta kansalaisaktiivisuutena. Teoksessa Itkonen, H., Heikkala, J.,

Ilmanen, K. & Koski, P. (toim.). Liikunnan kansalaistoiminta – muutokset, merkitykset ja reunaehdot, s. 40–55. Tammer-paino. Tampere.

Koski, P. 2000b. Liikunnan kansalaistoiminta kulttuurina – toiminnan merkityksellisyys ja merkitysrakenteet. Teoksessa Itkonen, H., Heikkala, J., Ilmanen, K. & Koski, P. (toim.). Liikunnan kansalaistoiminta- muutokset merkitykset ja reunaehdot, s.135–154. Tammer-paino. Tampere.

Kuokkanen, A. & Nylund, M. 2005. Suomalaisten suhtautuminen yleisurheilun MM-kilpailuihin. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisu 35/2005. Luettavissa: www.hel2.fi/tietokeskus/julkaisut/pdf/05_10_03_Nylund_vj35.pdf. Luettu: 13.11.2011.

Metsäranta, O. 2006. Yleisurheilun MM2005-kisat ja kansalaistoiminta. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus. KIHU:n julkaisusarja nro 4. Jyväskylän yliopisto. Liikuntatieteen laitos. Tutkimuksia 1/2006.

Pessi, A. B. & Oravasaari, T. 2010. Kansalaisjärjestötoiminnan ytimessä. RAY 2010. Tutkimus RAY:n avustamien sosiaali- ja terveystieteiden vapaaehtoistoiminnasta. Avustustoiminnan raportteja 23. Yliopistopaino. Helsinki.

Pöyhä, T. 2004. Urheilutapahtuman vapaaehtoistyö uuden yhteisöllisyyden ilmentäjänä? Tapauksena vuoden 2003 jääkiekon MM-kisat. Jyväskylän yliopisto. Liikunnan sosiaalitieteiden laitos. Pro-gradu tutkielma.

Ruohotie, P. 1998. Motivaatio, tahto ja oppiminen. Edita. Helsinki.

Unruh, D. R. (1979). Characteristics and types of participation in social worlds. *Symbolic interaction*, 2.

Välimäki, V. 2008. Motivaatio vapaaehtoistyön tekemiseen joensuulaisessa yleisurheiluseurassa. Jyväskylän yliopisto. Liikuntakasvatuksen laitos. Pro-gradu tutkielma.

Yeung, A. B. 2002. Vapaaehtoistoiminta osana kansalaisyhteiskuntaa – ihanteita vai todellisuutta? Tutkimus suomalaisten asennoitumisesta ja osallistumisesta vapaaehtoistoimintaan. YTY. Helsinki.

Liitteet

Liite 1. Kyselylomake

Haaga-Helian Ammattikorkeakoulu
Liikunnan laitos
Opinnäytetyö
Teemu Lepistö

Hyvä veteraaniyleisurheilun Pohjoismaiden mestaruuskilpailujen vapaaehtoistyöntekijä.

Opiskelen Haaga-Helian ammattikorkeakoulussa liikunnanohjaaksi. Teen opinnäytetyötä veteraaniyleisurheilun Pohjoismaiden mestaruuskilpailuiden täysi-ikäisistä vapaaehtoisista. Ohessa neljä sivuinen kyselylomake, jonka toivoisin sinun täyttävän kyselytutkimuksen onnistumiseksi. Palauta täytetty lomake mukana tullessa palautuskuoressa 4.10.2011 mennessä Lappeenrannan Urheilu-Miesten toimistolle.

Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti. Kyselytutkimuksen tuloksista ei voi päätellä yksittäisiä vastauksia.

Vapaaehtoistyöhön osallistumista urheilutapahtumissa on tutkittu vähän, vaikka vapaaehtoistyön merkitys onkin tapahtumille erittäin suuri. Lappeenrannan Urheilu-Miehille olisi ensisijaisen tärkeää saada palautetta kilpailuissa mukana olevilta vapaaehtoisilta, jotta toimintaa voitaisiin kehittää myös tulevaisuuden kilpailuja varten. Kyselytutkimuksen tulokset julkaistaan joulukuussa 2011.

Kiitos yhteistyöstä, sekä osallistumisesta tutkimukseen!

Teemu Lepistö
Valmennuspäällikkö

Lappeenrannan Urheilu-Miehet
Raatimiehenkatu 22, 53100 Lappeenranta

puh. 050 543 3984
sähköposti: kaksostenkatu@hotmail.com

Haaga-Helian Ammattikorkeakoulu
Liikunnan laitos
Opinnäytetyö
Teemu Lepistö

1.0 Taustatiedot: Rastita yksi vaihtoehto

1.1 Sukupuoleni:

mies ___

nainen ___

1.2 Ikäni:

18-30 v. ___

31-40 v. ___

41-50 v. ___

51-65 v. ___

66-80 v. ___

81-95 v. ___

1.3 Sivilisäätyni:

asumuserossa/eronnut ___

avo/avioliitossa ___

leski ___

naimaton ___

1.4 Korkein suoritettu koulutus:

peruskoulu ___

ammattioppilaitos ___

lukio ___

ammattikorkeakoulu ___

korkeakoulu/yliopisto ___

tutkijakoulutus (tohtori/lisensiaatti) ___

1.5 Toimi:

eläkeläinen ___

esimies ___

kotiäiti/-isä ___

opiskelija ___

työntekijä ___

työtön ___

yrittäjä ___

1.6 Suhteesi yleisurheiluun:

1.6.1

olen Lappeenrannan Urheilu-Miesten jäsen ___

olen jonkun muun yleisurheiluseuran jäsen ___,

minkä? _____

en kuulu yleisurheiluseuraan____

1.6.2

yleisurheilun itse____

yleisurheilun nuorempana____

valmentaja____

ohjaan urheilukouluja____

toimitsija____

lapseni tai lapsenlapseni yleisurheilee____

joku lähipiiristäni yleisurheilee____

seuraan paikan päällä yleisurheilua____

seuraan televisiosta yleisurheilua____

ei suhdetta lajiin____

1.7 Tehtäväsi veteraaniyleisurheilun PM-kisoissa:

ensiapu____

kilpailujen kasaus/purku____

kilpailutoimisto/calling____

lajijohtaja____

lähetti____

ruokailu/buffet____

toimitsija____

tulospalvelu____

jokin muu, mikä?_____

1.8 Mitä kautta sait tiedon Pohjoismaiden mestaruuskisojen vapaaehtoistyöstä?

koulu/työpaikka____

Lappeenrannan Urheilu-Miesten sisäisen tiedotuksen kautta____

media____

perhe____

ystävät____

1.9 Oletko osallistunut aikaisemmin yleisurheilukilpailujen vapaaehtoistyöhön?

kyllä____ monena vuotena yhteensä?____

en____

2.0 Kuinka tärkeinä pidät seuraavia motiiveja osallistua veteraaniyleisurhelun Pohjoismaiden mestaruuskilpailuiden vapaaehtoistoimintaan? Ympyröi kunkin kysymyksen kohdalla mielipidettäsi kuvaava numero.

	ei lainkaan tärkeä	ei kovin tärkeä	melko tärkeä	tärkeä	erittäin tärkeä
Halusin tehdä jotain hyödyllistä	1	.2	.3	.4	.5
Työkokemuksen saaminen...	1	.2	.3	.4	.5
Vapaaehtoisten hyvä ryhmähenki...	.1	.2	.3	.4	.5
Vanhoiden tuttujen tapaaminen...	1	2	.3	.4	.5
Halusin auttaa kilpailuja menestymään...	1	.2	.3	.4	.5
Halusin olla osa kilpailujen yhteisöä.....	1	.2	.3	.4	.5
Halusin saada käytännön kokemusta	1	.2	.3	.4	.5
Ystäväni / perheenikin osallistuu vapaaehtoistyöhön.....	.1	.2	.3	.4	.5
Taitojani tarvittiin kilpailuissa.....	1	.2	.3	.4	.5
Vapaaehtoistyö luo parempaa yhteiskuntaa.....	.1	.2	.3	.4	.5
Vapaaehtoisena pääsen osallistumaan kilpailuihin paremmin, verrattuna katsojan rooliin.....	1	.2	.3	.4	.5
Halusin laajentaa näkemystäni yleisurheilusta.....	1	.2	.3	.4	.5
Halusin olla tekemisissä veteraanisarjojen urheilijoiden kanssa	1	.2	.3	.4	.5
Minulla oli aiempaa kokemusta vastaavasta työstä	1	.2	.3	.4	.5
Vapaaehtoistyö tässä tapahtumassa saa minut tuntemaan itseni paremmaksi ihmiseksi	1	.2	.3	.4	.5
Halusin työskennellä uusien ihmisten kanssa.	1	.2	.3	.4	.5
Sukulaiseni / ystäväni on mukana yleisurheilussa.....	1	.2	.3	.4	.5
Vapaaehtoiset saavat toimitsijapaidan.....	1	.2	.3	.4	.5
Vapaaehtoiset saavat ilmaisen ruokailun.....	1	.2	.3	.4	.5
Minun odotetaan osallistuvan kilpailujen vapaaehtoistyöhön	1	.2	.3	.4	.5
Tämä oli ainutkertainen tilaisuus.....	.1	.2	.3	.4	.5
Halusin jatkaa perheeni perinnettä osallistua vapaaehtoistyöhön.....	.1	.2	.3	.4	.5
Osallistun muutenkin yleisurheilutoimintaan.....	.1	.2	.3	.4	.5
Jos minä en olisi osallistunut vapaaehtoistoimintaan, ei kukaan muukaan olisi tehtävää hoitanut..	.1	.2	.3	.4	.5
Halusin luoda suhteita muihin ihmisiin kilpailuissa.....	1	.2	.3	.4	.5
Minulla ei ollut muutakaan tekemistä kilpailujen aikana.....	.1	.2	.3	.4	.5
Seuratoimintaan kuuluu talkootyö	1	.2	.3	.4	.5
Minulla on nykyään enemmän vapaa-aikaa	.1	.2	.3	.4	.5
Osallistuin, koska lajina oli yleisurheilu.....	.1	.2	.3	.4	.5
Halusin olla vuorovaikutuksessa ihmisten kanssa...	.1	.2	.3	.4	.5
Osallistumiseni oli tärkeää kilpailuiden läpiviennin kannalta.....	.1	.2	.3	.4	.5
Halusi auttaa Lappeenrannan-Urheilu Miehiä osallistumalla vapaaehtoistyöhön.....	.1	.2	.3	.4	.5
Lapseni osallistuu urheilukoulutoimintaan ja halusin tukea seuraa	.1	.2	.3	.4	.5

3.0 Kuinka tyytyväinen olet kokemukseesi vapaaehtoistyöstä veteraaniyleisurheilun Pohjoismaiden mestaruuskilpailuissa? Ympyröi kunkin kysymyksen kohdalla mielipidettäsi kuvaava numero.

	en lainkaan tyytyväinen	en kovin tyytyväinen	melko tyytyväinen	erittäin tyytyväinen
Tiedotukseen ennen kilpailuja	1.....	2.....	3.....	4.....5
Tiedotukseen kilpailujen aikana	1.....	2.....	3.....	4.....5
Työstä suoriutumiseen tarvittavaan perehdytykseen	1.....	2.....	3.....	4.....5
Työvuoroihin... ..	1.....	2.....	3.....	4.....5
Tehtävääsi kilpailuissa.....	1.....	2.....	3.....	4.....5
Työolosuhteisiin.....	1.....	2.....	3.....	4.....5
Ruokailuun työpäivinä.....	1.....	2.....	3.....	4.....5
Työasuun.....	1.....	2.....	3.....	4.....5
Sosiaalitoiloihin (tavaransäilytys, wc:t).....	1.....	2.....	3.....	4.....5
Liikkumiseen kilpailupaikalla.....	1.....	2.....	3.....	4.....5
Pysäköintijärjestelyihin.....	1.....	2.....	3.....	4.....5
Saamaasi tunnustukseen kilpailujen aikana.....	1.....	2.....	3.....	4.....5
Saamaasi kannustukseen ja tukeen kilpailujen aikana.....	1.....	2.....	3.....	4.....5

3.1 Kuinka kokemus Pohjoismaiden mestaruuskilpailuiden vapaaehtoistoiminnasta vaikuttaa osallistumiseesi vapaaehtoistyöhön tulevaisuudessa? Rastita sopiva vaihtoehto.

Todennäköisesti lisää osallistumista tulevaisuudessa. ____

Todennäköisesti vähentää osallistumista tulevaisuudessa. ____

Kokemuksella ei todennäköisesti ole vaikutusta osallistumiselle tulevaisuudessa. ____

Mikäli haluat lähettää risuja tai ruusuja Pohjoismaiden mestaruuskilpailujen järjestäjille, ole hyvä ja kirjoita viestisi tähän!

Kiitos ajastasi!

Palauta kyselylomake 4.10. mennessä Lappeenrannan Urheilu-Miesten toimistolle Raatimiehenkatu 22, 53100 Lappeenranta

tai

sähköpostilla: kaksostenkatu@hotmail.com

Liite 2. Motiivit ja niiden koettu tärkeys

Motiivi	Vastausten lukumäärä (N)	Keski-arvo (M)	Keski-hajonta	Moodi
Halusin tehdä jotain hyödyllistä	52	3,79	0,98	4
Työkokemuksen saaminen	51	2,33	1,34	1
Vapaaehtoisten hyvä ryhmähenki	52	3,60	1,01	4
Vanhojen tuttujen tapaaminen	51	2,88	1,19	4
Halusin auttaa kilpailuja menestymään	51	3,86	1,15	4
Halusin olla osa kilpailujen yhteisöä	50	3,16	0,94	4
Halusin saada käytännön kokemusta	51	2,73	1,23	2
Ystäväni / perheenikin osallistuu vapaaehtoistyöhön	46	2,72	1,28	4
Taitojani tarvittiin kilpailuissa	51	3,14	1,39	4
Vapaaehtoistyö luo parempaa yhteiskuntaa	50	3,46	1,09	4
Vapaaehtoisena pääsen osallistumaan kilpailuihin paremmin, verrattuna katsojan rooliin	50	2,18	0,87	2
Halusin laajentaa näkemystäni yleisurheilusta	51	2,55	1,17	2
Halusin olla tekemisissä veteraanisarjojen urheilijoiden kanssa	49	2,37	1,15	2
Minulla oli aiempaa kokemusta vastaavasta työstä	52	3,08	1,38	4
Vapaaehtoistyö tässä tapahtumassa saa minut tuntemaan itseni paremmaksi ihmiseksi	51	2,49	1,12	2
Halusin työskennellä uusien ihmisten kanssa	52	2,71	0,96	3
Sukulaiseni / ystäväni on mukana	50	2,52	1,28	2

yleisurheilussa				
Vapaaehtoiset saavat toimitsijapaidan	51	1,98	1,24	1
Vapaaehtoiset saavat ilmaisen ruokailun	51	2,31	1,44	1
Minun odotetaan osallistuvan kilpailujen vapaaehtoistyöhön	51	2,96	1,31	3
Tämä oli ainutkertainen tilaisuus	51	2,65	1,31	2
Halusin jatkaa perheeni perinnettä osallistua vapaaehtoistyöhön	51	2,10	1,32	1
Osallistun muutenkin yleisurheilutoimintaan	52	3,33	1,37	4
Jos minä en olisi osallistunut vapaaehtoistoimintaan, ei kukaan muukaan olisi tehtävää hoitanut	48	2,17	1,08	2
Halusin luoda suhteita muihin ihmisiin kilpailuissa	51	2,45	1,03	2
Minulla ei ollut muutakaan tekemistä kilpailujen aikana	50	2,06	1,15	1
Seuratoimintaan kuuluu talkootyö	51	4,18	0,97	5
Minulla on nykyään enemmän vapaa-aikaa	50	2,58	1,37	2
Osallistuin, koska lajina oli yleisurheilu	51	3,22	1,22	4
Halusin olla vuorovaikutuksessa ihmisten kanssa	49	3,04	1,02	3
Osallistumiseni oli tärkeää kilpailuiden läpiviennin kannalta	50	3,02	1,20	3
Halusi auttaa Lappeenrannan-Urheilu Miehiä osallistumalla vapaaehtoistyöhön	52	4,10	0,82	4
Lapseni osallistuu urheilukoulutoimintaan ja halusin tukea seuraa	48	2,8	1,71	1